



فصل نامه فرهنگی، آموزشی و ترویجی امین
ویژه اعضای هیئت امنای مساجد استان تهران
سال ششم | شماره ۱۰ | زمستان ۱۴۰۱

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

معاونت جذب و آموزش مرکز رسیدگی به امور مساجد

سر دبیر:

مهدی اخلاقی

دبیران:

اندیشه و مدیریت: مجتبی حاجیلو

پرونده ویژه: مرتضی عالمی

همکاران تحریریه:

محمد علی متین وفا، مهدی رزاقی طالقانی،

حسین علی آبادی، محمد جواد کریمی

ویرایش:

جعفر مروجی

طراحی:

کارگاه نشر ری را

مدیر هنری: محسن صابری

نشانی: تهران، خیابان سعدی شمالی، کوچه صفامنش،
مجتمع فرهنگی آموزشی محراب، طبقه اول.

کد پستی: ۵۶۵۱۱۱۴۵۷

تلفن: ۰۲۱ ۶۶۳۴۶۹۴۱ داخلی: ۱۱۳

نمابر: ۰۲۱ ۶۶۳۴۷۹۳۴

تارنما: amoozesh.masjed.ir

۲ یادداشت سردبیر

اندیشه

- ۴ سوی مسجد رفته ام هربار، مقصودم تویی
- ۹ قانون، قرارداد و یک حواس جمع
- ۱۲ سر دلبر و حدیث دگری
- ۱۵ ماه شعبان مسیر طی طریق

مدیریت

- ۲۰ مروری بر فعالیت های معاونت فرهنگی اجتماعی
- ۲۳ تعامل بین مرکز و امنا مفید خواهد بود
- ۲۶ اداره امور مسجد با همدلی و همکاری امکان پذیر است
- ۳۰ لطفاً در مسجد مسئولیت قبول نکنید!
- ۳۳ هیئت امنا موجب شد که آسیب و فسادى نداشته باشیم

پرونده ویژه

جهاد تبیین

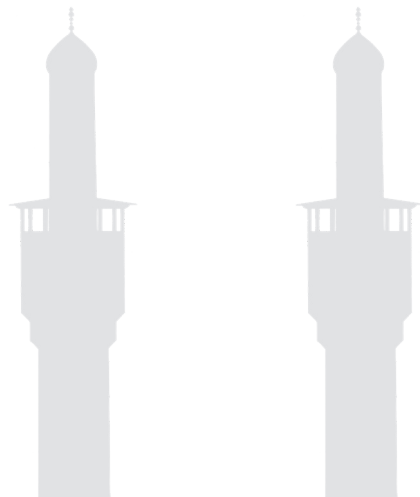
- ۳۶ تبیین اخلاقی، تاثیر عقلانی
- ۳۸ آجرها هم اذان می گویند
- ۴۱ در میان طوفان ها سرفراز همچون سرو
- ۴۸ بررسی جایگاه زنان در ایران
- ۵۲ ایران و آمریکا: دیروز، امروز، فردا
- ۵۸ فضا را متمدنانه آراست
- ۶۱ نکات کلیدی برای ایجاد نمایشگاه تبیین
- ۶۴ معرفی کتاب جهاد تبیین در اندیشه آیت الله العظمی خامنه ای

جهاد تبیین و نقش مسجد

جدال حق و باطل، از شروع تاریخ حضور انسان بر روی کره زمین آغاز شده است. جدالی که در آن باطل به ظاهر دستانی آزادتر برای مبارزه داشته است و در این میدان، «هدف» همواره ابزار را تعریف کرده است. اما در سوی دیگر، حق، بر استفاده از ابزار تفکر، اندیشه و عقلانیت متمرکز بوده است و مهم تر از هر چیزی؛ وعده‌ها و پشتیبانی‌های الهی از حق را در مقابل دیدگان داشته است.^۱

یکی از مهم‌ترین شیوه‌های تاریخی باطل، «کتمان»، «تحریف» و «انحراف» است و در سوی دیگر مهم‌ترین وسیله

حق برای پاسخ «تبیین» است. آنجا که باطل با تمام قدرت به استفاده از ابزار خود روی می آورد، حق به جهاد برای تبیین به پا می‌خیزد و پیکاری برای دفاع از حقیقت شکل می‌دهد. باید توجه داشت که عدم تبیین و کتمان حقیقت، انحراف تاریخی را پدید می‌آورد. چنانچه می‌توان تصور کرد که اگر حادثه کربلا با حرکت جهادی حضرت زینب و امام سجاد (علیه السلام) در روزهای پس از حادثه و تلاش اهل بیت (علیهم السلام) و علماء اسلام در سال‌های پس از آن تبیین نمی‌شد تصویر آن واقعه و مسیر تاریخ در زمان ما چگونه بود؟ امروز جدال حق و باطل در لایه‌هایی



است از: «تبیین مفاهیم عالی اسلامی است
در زمینه‌های مختلف»^۲

در این میان باید به نقش مسجد به
عنوان ابزاری مقدس و تاثیرگذار در ایجاد
فضایی معقول و منطقی برای تبیین حق
و حقیقت توجه بیشتر کرد. در پرونده ویژه
این شماره تنها درچه‌هایی از مسائل
بیشمار در مقابل دیدگان مخاطبان
محترم قرار گرفته است که امید است
با تلاش و حرکت‌های خلاقانه خود این
حرکت تبیینی را رونق روزافزون دهند •

پی‌نوشت

۱. طه: ۷۷، آل عمران: ۱۲۴، توبه: ۲۶؛ آل عمران: ۱۵۱.

۲. بیانات در جمع اعضای مجلس خبرگان

رهبری، ۱۴۰۰/۱۲/۱۹.

پیشرفته‌تری قرار دارد و با ابزارهای
پیشرفته‌تری نیز به میدان آمده است و
حرکتی جهادی را برای پاسخ به تحریفات
و روشن نمودن حقیقت می‌طلبد. برای
رویارویی با این ابزارهای پیشرفته نیاز به
سلاح‌هایی پیشرفته است چنانچه رهبر
معظم انقلاب اسلامی می‌فرمایند: «از لحاظ
ابزارهای گوناگون بایستی به‌روز حرکت
کرد... کارهایی که بایستی انجام بگیرد،
از لحاظ سخت‌افزاری در دسترس است؛
مهم بخش نرم‌افزاری قضیه است. سلاح
تبیین یک بخش نرم‌افزاری مهمی دارد؛ در
اینجا بایستی نوآوری صورت بگیرد، بایستی
سخن نوگفته بشود و شیوه‌ی نو در بیان
ذکر بشود.» و از نظر محتوا نیز راهبرد عبارت



اندیشه

سوی مسجد رفته‌ام ه من تعهد با تو در این خ

سید مسیح صمصام

همدلی و همراهی هیئت‌امنا و امام جماعت

اگر به شرح وظایف هیئت‌های امنای مساجد نگاه کنیم، متوجه می‌شویم که این شرح وظایف همواره مؤکداً تعامل سازنده با امام جماعت را توصیه می‌کند. البته آنچه مورد توقع است همدلی، همراهی و یکی شدن مجموعه هیئت‌امنا و ائمه جماعات است. چه اینکه همکاری همدلانه و ترکیب قوی هیئات محترم‌امنا و ائمه معزز جماعات در پیشبرد اهداف متعالی مسجد راهبرد موفقیت یک مسجد خواهد بود.

وفای به عهد و پایبندی به وظایف

اما موضوع اصلی این مقال بحث وفای به عهد و پایبندی به وظایف مشخص و

مهدی شاکری

سر دلبر و حدیث دگری

صفحه ۱۲

علیرضا خانمحمدی

ماه شعبان، مسیر طی طریق

صفحه ۱۵



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



آنچه مورد توقع
است همدلی،
همراهی و یکی
شدن مجموعه
هیئت‌امنا و ائمه
جماعات است

قراردادهای مختلف در زندگی روزمره

هرکسی در زندگی فردی خود با قراردادها و پیمان‌های مختلفی سروکار دارد؛ از پیمان ازدواج بگیرید تا قراردادهای کاری تا قراردادهایی که انسان با خدای خود می‌بندد. قراردادهای بین‌المللی چه قراردادهای دولتی که بین کشورهای مختلف بسته می‌شود یا قراردادهایی که شرکت‌های خصوصی باهم می‌بندند یا مثلاً بازرگانانی که در خارج از کشور با افراد یا شرکت‌های گوناگون می‌بندند. برای این موضوع قرارداد مثال‌های متعدد آوردیم تا متوجه باشید که چه گستره‌ای می‌تواند داشته باشد.

وفای به عهد امری فطری

اساساً موضوع وفای به عهد یا لزوم پایبندی به قراردادها موضوعی است که به فطرت بشر مرتبط است. معمولاً انسان‌ها به عهد و پیمان‌های بین خود دلگرم‌اند و با عقد این قراردادها در مورد مسئله مورد نظر خاطر جمع می‌شوند. از آن سو اگر این عهد و پیمان‌ها به هر دلیلی به هم بخورد یا یکی از

ربار، مقصودم تویی انه امضا کرده‌ام

محول شده به هیئت محترم امنای مساجد است.

خداوند متعال در قرآن می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ»^۱ ای کسانی که ایمان آورده‌اید به قراردادها [ی خود] وفا کنید». این دستور، یک دستور بنیادین برای محکم کردن پیمان‌ها و قراردادهای میان مردم در بین خود است. چه اینکه با این امر همگان موظف می‌شوند آنچه را به عنوان مسئولیت یا وظیفه پذیرفته‌اند، به سختی به آن پایبند باشند و از مفاد آن به درستی محافظت کنند. در جای دیگر خداوند متعال تأکید می‌کند: «أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا»^۲ ای اهل ایمان، به عهد و پیمان خود وفا کنید، زیرا از پیمان پرسش خواهد شد.»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

پاسداری از مسئولیت

کسانی که به دلایل مختلف مسئولیتی می‌پذیرند، لازم است به این مسئولیت، پایبندی داشته و از اعتمادی که دیگران با واگذاری این مسئولیت به مسئول کرده‌اند پاسداری کنند. چه اینکه این مسئولیت بسان امانتی است که به آنها سپرده شده است. امانت فقط یک کتاب یا کالایی نیست که در اختیار فرد قرار گیرد، بلکه پذیرش یک مسئولیت هم پذیرش امانت است. لذا انسان باید همان‌طور که از امانت محافظت می‌کند، از مسئولیت هم با پایبندی به شرایط مسئولیت محافظت کند.

خیانت در امانت مسئولیت!

خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ»^۱ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، به خدا و رسول او خیانت نکنید که خیانت به امانت‌های خود کرده‌اید، و این حقیقت را شما خود می‌دانید.»

طرفین در این عقد خلل و اختلالی ایجاد کند، طرف مقابل ناراحت و شاکی شده و برای خود حق شکایت قائل می‌شود. برای همین اسلام از شکستن عقود و قراردادهای نهی کرده و برای فردی که عقد را نقض کند، انواع مجازات‌ها را در نظر گرفته که به لحاظ حقوقی هم این مسئله در روزگار ما قابل پیگیری است.

آرامش در جامعه با وفای به عهد

طبیعی است در فضا و جامعه‌ای که افراد مختلف در آن پایبندی به قراردادهای دارند، آرامش و سکینه حکمفرماست و در شرایطی که مردم از زیر تعهدات خود شانه خالی می‌کنند، نزاع‌ها، اختلافات، گرفتاری‌ها و اعصاب‌خوردی‌ها زیاد و در نتیجه مراجعه به دادگاه‌ها و دادرها زیاد خواهد شد. اساساً کسانی که به عهد و پیمان‌های خود پایبندند، در اجتماع جایگاه مناسبی دارند و در میان مردم مورد اعتمادند. از سوی دیگر کسانی که پایبندی به تعهدات خود ندارند، مردم به آنها اطمینان و اعتماد نکرده، در نظر آنها موقعیت پایینی دارند.

”
کسانی که به عهد و پیمان‌های خود پایبندند، در اجتماع جایگاه مناسبی دارند و در میان مردم مورد اعتمادند



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



صفت پسندیده
دیگر وفای به
عهد است. منظور
از وفای به عهد
پایبندی به قول و
قرار و تعهدی است
که انسان داده
است. کسی که
مسئولیتی را قبول
می‌کند، باید به
انجام دقیق وظایف
خود تعهد داشته
باشد

فرزندان خود به‌خوبی تبیین کنند. آنچه در بین خانواده‌های ایرانی متأسفانه به‌صورت فرهنگ و عادت درآمده و دامنگیر همه ما هم شده، این است که پدر و مادر از ابتدای کودکی به‌صورت عادت به فرزندان خود وعده‌هایی می‌دهند که به آنها پایبندی ندارند. این عهدشکنی‌ها و عدم پایبندی به قول‌ها در ذهن کودکان به‌روال تبدیل می‌شود و آنها از کودکی یاد می‌گیرند که عهدشکنی گناه نیست و اشکالی ندارد. این در حالی است که پیشوایان ما روی این امور حساسند و والدین را به وفای به عهد توصیه کرده‌اند:

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمایند: «أَجِبُوا الصَّبِيَّانَ وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمُ شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ فَإِنَّهُمْ لَا يَذْرَوْنَ إِلَّا أَنْتُمْ تَرْزُقُونَهُمْ؛» کودکان را دوست بدارید و به آنها مهربانی کنید و اگر وعده‌ای به آنها دادید، حتماً به وعده خودتان وفا کنید؛ زیرا کودکان چنین می‌پندارند که شما آنها را روزی می‌دهید.»
دنيس ویتلی^۵ نویسنده و سخنران بریتانیایی می‌گوید: «بزرگ‌ترین هدیه‌ای که می‌توانید به فرزندانان بدهید، کاشت ریشه‌های مسئولیت‌پذیری در وجودشان و دادن بال‌های استقلال به آنهاست.»

وظیفه امرای فرهنگ

کسانی که مسئولیت آموزش، پرورش و تربیت نهادهای تصمیم‌ساز و گروه‌های مختلف فرهنگ‌ساز را برعهده دارند، تدابیری بیندیشند تا در جامعه فرهنگ‌سازی مناسب

افراد موفق و مسئولیت‌پذیری

افراد موفق در زندگی حرفه‌ای خود نسبت به مسئولیت‌هایی که پذیرفته‌اند، تعصب دارند و از مسئولیت خود (با رعایت شرایط آن و پذیرش عواقب عملکرد و تعهد به وظایف) پاسداری می‌کنند.

به غیر از مسئولیت‌پذیری صفت پسندیده دیگر وفای به عهد است. منظور از وفای به عهد پایبندی به قول و قرار و تعهدی است که انسان داده است. کسی که مسئولیتی را قبول می‌کند، باید به انجام دقیق وظایف خود تعهد داشته باشد.

نقش والدین در تحکیم بنیان‌های مسئولیت‌پذیری

برای اینکه این صفات پسندیده در افراد نهادینه شود، لازم است پدر و مادرها از دوران طفولیت و کودکی به فرزندان خود مسئولیت‌پذیری و پذیرش عواقب کارها و تعهد به انجام دقیق وظایف را بیاموزند. همچنان‌که خود والدین به‌دلیل اینکه اولین الگوی فرزندان هستند و چون کودکان در نهاد خانواده به والدین خود به چشم الگو نگاه کرده و از آنها درس می‌گیرند، باید خود به پذیرش مسئولیت، عمل به قول، تعهد به قرار و مدارها، سر نهادن به پیمان‌ها و پایبندی به وظایف پیشگام و پیشرو باشند. پسندیده این است که والدین در طول زمانی که فرزندان با آنها زندگی می‌کنند، خود از عهدشکنی پرهیز و قبح شکستن عهد را برای



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

”مسئول موفق
در همه شرایط
عدل و انصاف را
فراموش نکرده و
در قضاوت‌های
خود تعصب بیجا
را راه نداده و تدبیر
درست را پیش‌روی
خود قرار می‌دهد

در مورد وفای به عهد صورت پذیرد و همگان
همدیگر را با روش‌های مختلف تشویق و
ترغیب به پایبندی به این صفت کنند.
شانه خالی کردن از مسئولیت و عدم تعهد
به مسئولیت خویش و انجام ندادن وظایف
خود، دلایل مختلفی می‌تواند داشته باشد؛
ازجمله: ترس از شکست، عدم اعتماد به نفس،
اهمال کاری، حواس‌پرتی، و بی‌انگیزگی که در
این مجال جای پرداختن به ریشه‌ها و یا علل
مختلف این دلایل نیست.

فواید مسئولیت‌پذیری

مسئولیت‌پذیری و تن دادن به مسئولیت و
عواقب آن می‌تواند فواید زیادی داشته باشد؛
ازجمله:

۱ **تقویت اعتماد به نفس و باور به عزت شخص**
زمانی که شما به مسئولیت خود
بی‌کم‌وکاست تعهد داشته و مسئولیت‌پذیر
باشید، درون روح‌تان صفتی پدیدار می‌شود و
حس قوی رضایتمندی از خود است که خود
باعث تقویت اعتماد به نفس می‌شود و تقویت
اعتماد به نفس هم فواید بسیاری دارد که در
عملکرد انسان تأثیر بسیار مثبتی می‌گذارد.

۲ مسئولیت‌پذیری باعث ارتقای جایگاه فرد می‌شود

کسی که تعهد به انجام وظایف خود دارد،
زمانی که به‌خوبی از پس سختی‌ها و پستی
و بلندی‌ها برمی‌آید، طبیعتاً از سوی افراد

مختلف مورد استقبال قرار گرفته و باعث
ارتقای جایگاه فرد در همان مسئولیت یا در
جای دیگر می‌شود.

۳ مسئولیت‌پذیری ویژگی رهبران محبوب است

افرادی که نسبت به عملکرد و انجام تام
و کامل مسئولیت خود تعهد دارند، زمانی
که عواقب تصمیمات یا شکست‌های خود
را می‌پذیرند، به رهبری محبوب و خواستنی
تبدیل می‌شوند.

۴ **انسان مسئول، عادل است**
مسئول موفق در همه شرایط عدل و
انصاف را فراموش نکرده و در قضاوت‌های
خود تعصب بیجا را راه نداده و تدبیر درست را
پیش‌روی خود قرار می‌دهد.

آنچه در این نوشته از مقدمه و متن اصلی
و مؤخره آمد، شمایی کلی از شناخت مسئله،
راهکارهای پیشنهادی و عواقب منفی عدم
پذیرش مسئولیت و عدم تعهد به وظیفه و
ویژگی‌های انسان مسئولیت‌پذیر بود. طبیعتاً
علاقه‌مندان می‌توانند در صورت نیاز به
مطالعه بیشتر حول این مسئله بپردازند.

پی‌نوشت

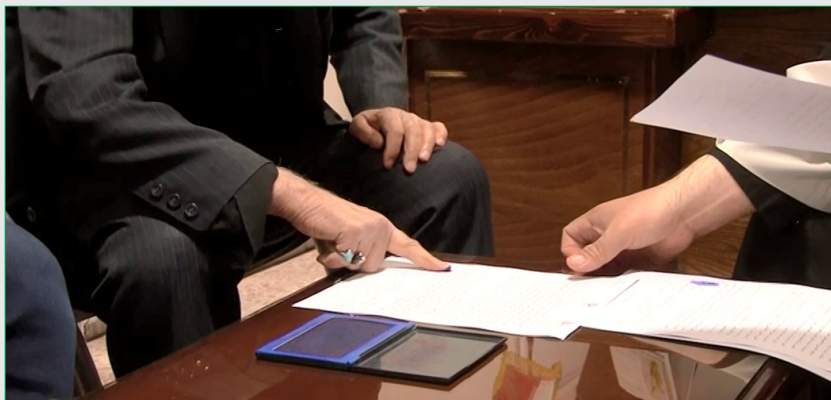
۱. سوره مائده، آیه ۱.

۲. سوره اسراء، آیه ۳۴.

۳.

۴. کلینی، الکافی، ج ۶، ص ۴۹.

Dennis Wheatley. ۵



قانون، قرارداد ویک حواس جمع

درباره آشنایی با احکام و قوانین واحد تجاری مسجد

مریم فولادزاده

۶۶

تجاری سازی

مسجد در صورتی درست است که از اول نیت ساخت مغازه و مانند آن را داشته باشند که در این صورت این کار مانعی ندارد

اجاره مکان متعلق به مسجد و نحوه پرداخت قبوض مصرفی، قوانین و احکامی دارد که مستأجر باید به آن توجه داشته باشد. قبل از پرداخت به این مقوله باید در نظر داشت که تجاری سازی مسجد در صورتی درست است که از اول نیت ساخت مغازه و مانند آن را داشته باشند که در این صورت این کار مانعی ندارد. با انعقاد قرارداد اجاره، مالک و مستأجر در قبال هم تعهدات و وظایفی پیدا می کنند که ملزم به رعایت آن هستند. در صورت عدم انجام تعهدات خود، در شرع و قانون ضمانت اجرایی برای آن در نظر گرفته شده است. به همین دلیل لزوم آشنایی با احکام و قوانین آن ضروری است.

مستأجر نمی تواند آن را به دیگری جهت استفاده از آنها اجاره دهد، مگر آنکه اجاره دادن او طوری باشد که استفاده مخصوص خودش باشد و اگر مالک شرط نکند، مستأجر می تواند آن را به دیگری اجاره دهد. البته در تحویل دادن ملک به مستأجر دوم باید بنا

۱ عقد اجاره عقدی لازم است؛ یعنی طرفین، حق بر هم زدن آن را ندارند؛ مگر اینکه اسباب شرعی آن وجود داشته باشد.
۲ اگر خانه یا دکان یا هر چیز دیگری را اجاره کند، و صاحب ملک با او شرط کند که فقط خود او از آنها استفاده نماید،

”

مستأجر باید در استعمال عین مستأجره رعایت متعارف را بنماید، یعنی در آن تعدی و تفریط نکند

بر احتیاط. از مالک اجازه بگیرد.

۳ انسان می‌تواند از طرف دیگری وکیل شود و مال او را اجاره دهد، یا مالی را برای او اجاره کند.

۴ اجاره‌دهنده و مستأجر لازم نیست صیغه عربی بخوانند، بلکه اگر مالک به کسی بگوید ملک خود را به تو اجاره دادم، و او بگوید قبول کردم، اجاره صحیح است، بلکه اگر حرفی نزنند و مالک به قصد اینکه ملک خود را اجاره دهد، به مستأجر واگذار کند و او هم به قصد اجاره کردن بگیرد، اجاره صحیح است.

۵ اگر مدت اجاره را معلوم نکنند، اجاره صحیح نیست.

۶ هرگاه چیزی را که اجاره داده است تحویل دهد، اگرچه مستأجر تحویل نگیرد یا تحویل بگیرد، و تا آخر مدت اجاره از آن استفاده نکند، باید مال الاجاره آن را بدهد. ۷ مستأجر و کسی که چیزی را اجاره داده، با رضایت یکدیگر می‌توانند معامله را به هم بزنند. و نیز اگر در اجاره شرط کنند که هر دو یا یکی از آنان حق به هم زدن معامله را داشته باشند، می‌توانند مطابق قرارداد اجاره را به هم بزنند.

۸ اگر چیزی را اجاره دهد و پیش از آنکه تحویل دهد کسی آن را غصب نماید، مستأجر می‌تواند اجاره را به هم بزند، و چیزی را که به اجاره‌دهنده داده است پس بگیرد، یا اجاره را به هم نزند و اجاره مدتی را که در تصرف غصب‌کننده بوده است به میزان

معمول از او بگیرد.

۹ اگر مستأجر چیزی را که اجاره کرده، دیگری نگذارد که آن را تحویل بگیرد، و یا پس از تحویل گرفتن، دیگری آن را غصب کند، یا مانع از استفاده بردن از آن شود، نمی‌تواند اجاره را به هم بزند، و فقط حق دارد کرایه آن چیز را به مقدار معمول از غصب‌کننده بگیرد.

۱۰ اگر پیش از آنکه مدت اجاره تمام شود، ملک را به مستأجر بفروشد، اجاره به هم نمی‌خورد، و مستأجر باید مال الاجاره را بدهد، و همچنین است اگر آن را به دیگری بفروشد.

۱۱ موجر موظف است در پایان مدت قرارداد، مبلغی را که به عنوان پیش‌پرداخت به هنگام امضای قرارداد از مستأجر دریافت کرده بود به او بازگرداند. موجر می‌تواند مقدار مشخصی از ودیعه را برای قبوض پرداخت‌نشده مانند قبض گاز، برق و تعمیرهای جدی یا تخریب‌هایی که در زمان اقامت مستأجر اتفاق افتاده، نزد خود نگه دارد. اما تعیین مقدار این مبلغ خسارات بعد از صحبت بر سر جزئیات با مستأجر امکان‌پذیر است و بعد از انجام هزینه‌های مذکور باید بقیه پولی که گرو نگه داشته شده بود، به مستأجر پس داده شود.

۱۲ به‌طور معمول نرخ اجاره بها بعد از اتمام قرارداد یک‌ساله افزایش می‌یابد و مستأجر در صورتی که بخواهد برای سال آینده مجدداً قرارداد اجاره‌اش را تمدید



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

مستأجر باید عین
مستأجره را برای
همان مصرفی که
در اجاره مقرر شده
به کار برد

۱۶ در صورتی که در مدت اجاره، انجام تعمیراتی در عین مستأجره ضروری باشد، به طوری که تأخیر آن سبب ضرر موجر باشد، مستأجر نمی تواند موجر را از انجام تعمیرات مزبور منع کند، هر چند که انجام تعمیرات امکان استفاده از عین مستأجره را به طور جزئی یا کلی از مستأجر سلب کند، ولی در صورت اخیر مستأجر حق فسخ عقد اجاره را دارد.

چند نکته

■ اگر بتوانید از اهالی مسجد یک فارغ التحصیل رشته حقوق را که مهارت مدیریت مسائل حقوقی مسجد را دارد، برای مشاوره و همکاری پاره وقت در نظر بگیرید، از اشتباهات احتمالی جلوگیری خواهد شد.

■ هر تصمیمی در مسجد باید با مشورت و هماهنگی با امام جماعت صورت بپذیرد.

■ در بحث اجاره مغازه یا ملک تجاری مسجد صلاحیت های اخلاقی فرد متقاضی حداقل از حیث مردم داری و حلال خوری مورد توجه قرار گیرد.

■ سعی شود نرخ اجاره اماکن متعلق به مسجد به قدری باشد که با آن بتوان نرخ بالای اجاره در محل را شکست و جلوی زیاده خواهی مالکان را گرفت و از این جهت به کسبه محل کمک کرد.

■ در هرگونه اختلافی فراموش نشود که شما نماینده مسجد هستید؛ پس نمی توانید از هر راهی برای رسیدن به هدف استفاده کنید ●

کند، موظف به پرداخت این افزایش نرخ است.

۱۳ مستأجر می تواند قبل از عقد قرارداد از کلیه تأسیسات و وسایل واحد مورد اجاره (اعم از کولر، شوفاژ، آبگرمکن، قفل ها، کلیدهای برق، دستگیره های در، شیرهای آب و ...) صورت برداری کند و هر کدام را کاملاً تست کند و بعد از وضعیت صحت کارکرد و یا خرابی، آنها را در لیست خود مشخص کرده و به امضای مالک برساند.

۱۴ مستأجر باید در استعمال عین مستأجره رعایت متعارف را بنماید، یعنی در آن تعدی و تفریط نکند. در غیر این صورت در برابر مالک مسئول خواهد بود. ید مستأجر نسبت به عین مستأجره امانی است، مگر آنکه در آن تعدی و تفریط نماید؛ بنابراین هرگاه عین مستأجره بدون تعدی و تفریط در ید مستأجر ناقص یا تلف شود، مستأجر در برابر مالک ضامن نیست، ولی در صورت تعدی و تفریط مسئول خواهد بود، هر چند که تلف و نقص مستند به عمل مستأجر نباشد.

۱۵ مستأجر باید عین مستأجره را برای همان مصرفی که در اجاره مقرر شده به کار برد؛ در غیر این صورت ضامن خواهد بود. در صورتی که طرز مصرف عین مستأجره مشخص نشده باشد، مستأجر باید از آن، آن طور که عرف اقتضا می کند استفاده کند و در خارج از آن عمل او ضمان آور خواهد بود.

سر دبر و حدیث دگری

علی (علیه السلام) از نگاه مستشرقین

مهدی شاکری

خوش تر آن باشد که سر دلبران

گفته آید در حدیث دیگران^۱

گذر زمان، بسیاری از شخصیت‌های بزرگ تاریخ را کهنه می‌سازد یا به فراموشی می‌سپارد. اما در این میان، برخی از چهره‌ها نه تنها با مرور زمان فراموش نمی‌شوند، که روزبه‌روز روشنای وجودشان افق‌های تازه‌ای را می‌گشاید و دیدگان بشر را مبهوت جلوه‌های رنگارنگ شخصیت خودشان می‌کنند. بدون تردید علی بن ابی‌طالب (علیه السلام) یکی از شخصیت‌هایی است که هرچه زمان می‌گذرد، نور وجودش روشن‌تر می‌گردد و نیاز به شناخت و پیروی از اسوه‌ای چون او، اهمیت بیشتری می‌یابد.

به گواه تاریخ، امیرمؤمنان علی (علیه السلام) دارای سابقه‌های درخشان، مناقب نیکو، مردانگی و دلاوری و دربردارنده خرد و اندیشه و احسان‌های پیوسته و کرامات فراوان بود. جامعیت علی (علیه السلام) در همه ابعاد انسانی، از پیشوای پرهیزکاران، شخصیتی ساخته است که دشمنانش هم به فضیلت‌های بی‌شمار

او گواهی داده‌اند. عدی بن حاتم که از یاران قدیمی او بود، سال‌ها بعد از شهادت این ریسمان محکم‌الهی و پدر امامان هدایت، نزد معاویه آمد. معاویه که از ارادت او به همسر دختر پیغمبر (ص) آگاه بود، برای اینکه این دوست دیرین علی (علیه السلام)، کلمه‌ای در نکوهش او بیان کند، از او پرسید: عدی، پسرانت چه شدند؟ (عدی سه پسر داشت که در سنین جوانی در رکاب حضرت در جنگ صفین شهید شده بودند). معاویه می‌خواست با یادآوری از دست دادن فرزندانش، کاری کند بلکه عدی بن حاتم از علی فاتح بدر و حنین و خندق و صاحب نشانه‌های درخشان، اظهار نارضایتی کند. عدی در جواب پرسش معاویه گفت: در رکاب مولایشان علی با تو که در زیر پرچم کفر بودی جنگیدند و کشته شدند. معاویه ادامه داد: عدی! علی درباره تو رعایت انصاف نداشت. عدی پرسید: چگونه؟ معاویه گفت: پسران خودش را نگه داشت و پسران تو را به کشتن داد. عدی پاسخ داد: معاویه! بلکه من درباره علی انصاف نداشتم، چراکه

”

عدی پاسخ داد:

معاویه! بلکه

من درباره علی

انصاف نداشتم،

چراکه نمی‌بایست

علی امروز در زیر

خوراها خاک باشد

و من زنده باشم.

ای کاش من مرده

بودم و علی زنده

می‌ماند

“
معاویه! علی آدمی
بود که در مقابل
ضعیف، ضعیف
بود و در مقابل
ستمکاران نیرومند

به‌گونه‌ای تحت تأثیر قرار گرفت که با آستینش
اشک‌های صورتش را پاک می‌کرد و می‌گفت:
دنیا عقیم است که مانند علی بزیاید.^۲

شخصیت والای اولین وصی پیامبر ﷺ
نه‌تنها در باور شیعیان، بلکه برای بسیاری
از اهل سنت و نیز اندیشمندان غیرمسلمان
قابل احترام است. آنچه در ادامه از نظر
خوانندگان این نوشتار می‌گذرد، قطره‌ای از
دریای فضیلت‌های پسرعمو و داماد پیامبر
و اولین امام شیعیان علی بن ابی طالب (علیه السلام)
است که از زبان برخی اندیشمندان
غیرمسلمان و مستشرقین درباره جایگاه
ممتاز ایشان بیان شده است. روشن است که
بسیاری دیگر از خاورشناسانی که در لابه‌لای
تحقیقاتشان جایگاه و شخصیت علی (علیه السلام) را
بررسی و ایشان را معرفی کرده‌اند، به عظمت
شخصیت و جایگاه بلند ایشان اعتراف
کرده‌اند، اما پرداختن به همه آنها در این
مقال نمی‌گنجد.

ستاره درخشان علم و ادب

دکتر بولس سلامه -ادیب و حقوق‌دان
بزرگ مسیحی- می‌گوید: «علی به مقامی
رسیده است که یک دانشمند، او را ستاره
درخشان آسمان علم و ادب می‌بیند، و یک
نویسنده برجسته، از شیوه نگارش او پیروی
می‌کند، و یک فقیه، همیشه بر تحقیقات و
ابتکارات او تکیه دارد. علی در قضاوت‌های
خود استثنایی قائل نمی‌شد، و به‌طور
مساوی آنچه را که شایسته بود حکم می‌کرد،

نمی‌بایست علی امروز در زیر خوارها خاک
باشد و من زنده باشم. ای کاش من مرده
بودم و علی زنده می‌ماند.

معاویه که دید تیرش برای از پا درآوردن
عدی بن حاتم کارساز نشد، زبان به نرمی
گشود و ادامه داد: دلم می‌خواهد چون تو
زیاد با علی بودی قدری کارهایش را برایم
توصیف کنی که چه می‌کرد. عدی گفت:
معاویه عذرم را بپذیر. اما معاویه اصرار کرد.
عدی گفت: حالا که می‌خواهی بگویم، آنچه را
که می‌دانم می‌گویم، نه اینکه مطابق میل تو
سخن بگویم، بلکه حقیقت را می‌گویم. معاویه
گفت: آنچه می‌دانی بگو. این مرد شروع کرد
به صحبت کردن درباره وارث علم پیامبران
و صراط مستقیم، یعنی علی (علیه السلام). گفت یکی
از خصوصیات او این بود: «یتفجر العلم من
جوانبه والحکمه من نواحیه؛ مردی بود که علم
و حکمت از اطرافش می‌جوشید.» معاویه! علی
آدمی بود که در مقابل ضعیف، ضعیف بود و
در مقابل ستمکاران نیرومند. با اینکه در میان
ما می‌نشست، هیچ تکبری نداشت و بدون
امتیاز می‌نشست. عدی همین‌طور ادامه داد
تا اینکه گفت: معاویه! من می‌خواهم منظره‌ای
را که به چشم خود دیدم برایت بگویم. در یکی
از شب‌ها علی را در محراب عبادت دیدم که
مجدوب خدای خودش است و محاسنش را
به دست مبارک گرفته می‌گوید: آه آه از این دنیا
و آتش‌های آن. بعد می‌گفت: «یا دنیا! عُزّی
عَیْری؛ ای دنیا غیر مرا فریب ده.» عدی چنان
علی (علیه السلام) را وصف کرد که دل سنگ معاویه



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

پی نوشت

۱. مولوی، مثنوی
۲. مرتضی مطهری، معنوی، ص ۸.
۳. کریم خانی
۴. فراسوی ادیان، ص ۱۵.
۵. محمد مهدی علی بی غروب، ص ۳۲۵.
۶. جرج جرداق، الامام علی صدای عدالت انسانی، ترجمه سید هادی خسروشاهی، ج ۱، ص ۱۲.

و تفاوتی میان ارباب و بنده نمی گذاشت. علی همواره از وضع رقت بار یتیمان و فقیران بسیار متأثر و غمگین می شد.^۲

قهرمان تمام میدان ها

میخائیل نعمیه - نویسنده صاحب نظر و متفکر مسیحی عرب - می گوید: «قدرت نمایی و قهرمانی امام علی تنها در حدود میدان های جنگ نبود، قهرمانی بود در صفای بصیرت، و طهارت وجدان، و سحر بیان، و حرارت ایمان، و عمق روح انسانیت، و بلندی همت، و نرمی طبیعت، و یاری محروم و رهایی مظلوم از چنگال متجاوز و ظالم، و فروتنی برای حق به هر صورت و مذهبی که حق برایش تجلی نماید، این نیروی قهرمانی همیشه محرک و انگیزنده است گرچه روزگاری از آن بگذرد.»

نسخه بی همتا

شبلی شملیل - از پیشگامان مکتب مادی گری - می گوید: «امام علی ابن ابی طالب بزرگ بزرگان، یگانه نسخه ای است که نه شرق و نه غرب، نه در گذشته و نه در امروز صورتی مطابق این نسخه ندیده است.»^۳

چاره همه مشکلات

گابریل آنگیری - مستشرق فرانسوی - می نویسد: «در عهد خلفای سه گانه او در تمام مسائل بغرنج و پیچیده مورد مشورت قرار می گرفت. هر مسئله پیچیده ای که روی می نمود، افکار عمومی با این عبارت که

به صورت ضرب المثل درآمده بود "چاره این مشکل را فقط از ابوالحسن باید خواست" حل آن را از تدبیر علی می خواست.»

سرچشمه تاریخ

لامنس - مستشرق معروف بلژیکی - در وصف عظمت امام علی (علیه السلام) چنین می نویسد: «برای عظمت علی همین بس که تمام اخبار و تواریخ علمی اسلامی، از او سرچشمه می گیرد. همه علما و دانشمندان، اخبار و احادیث خود را برای وثوق و اعتبار به او می رسانند. علمای اسلام از موافق و مخالف، از دوست و دشمن، مفتخرند که گفتار خود را به علی مستند دارند، چون گفتار او حجت قطعی داشت و او باب مدینه علم بود.»^۴

پایه گذار همه علوم

جرج جرداق مسیحی، علی (علیه السلام) را این گونه توصیف می کند: «علی بن ابی طالب در خرد یگانه بود. او قطب اسلام و سرچشمه معارف و علوم عرب بود. هیچ دانشی در عرب وجود ندارد، مگر آنکه اساسش را علی پایه گذاری کرده یا در وضع آن سهیم بوده است.»^۵

در پایان باید اعتراف کرد وقتی نوبت به سخن گفتن از امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) می رسد، کار بسیار مشکل است؛ زیرا گفتن ها به اندازه قطره ای از دریاست و ناگفته ها را تنها خدا می داند و بس.

نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت

متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را ●



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

ماه شعبان مسیر طی طریق

علی رضا خان محمدی

شهور ثلاثه

اصطلاح شهور ثلاثه یا ماه‌های سه‌گانه در میان ماه‌های قمری معروف و برای آنها اعمال خاصی ذکر و فضیلت و برتری ویژه‌ای نسبت به باقی ماه‌ها برای آنها شمرده شده است. سه ماه رجب، شعبان و رمضان همان سه ماهند و روایت‌های متعددی در مورد فضیلت، برتری، اعمال و ویژگی‌های این سه ماه ذکر شده است.

پیامبر رحمت و مهربانی حضرت رسول اکرم ﷺ می‌فرمایند: «وَإِنَّ رَجَبَ شَهْرُ اللَّهِ وَ شَعْبَانَ شَهْرِي وَ شَهْرَ رَمَضَانَ شَهْرُ أُمَّتِي؛ رجب ماه خداست، شعبان ماه من است و رمضان ماه امت من است.»

حضرت در جای دیگر می‌فرمایند: «شَعْبَانُ شَهْرِي وَ رَمَضَانُ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ صَامَ مِنْ

شَهْرِي يَوْمًا كُنْتُ شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ صَامَ شَهْرَ رَمَضَانَ أُعْتِقَ مِنَ النَّارِ؛ آگاه باشید که ماه رجب ماه خداست و ماه شعبان ماه من و ماه رمضان ماه امت من است؛ و هر کس یک روز از ماه رجب را از روی خلوص و ایمان روزه بگیرد مستحق رضوان و خشنودی بزرگ خداوند می‌شود و غضب و خشم خداوند بر او خاموش و دری از درهای آتش به روی او بسته می‌گردد و اگر زمین پر از طلا باشد و در راه خدا بدهد به پاداش و فضیلت آن نمی‌رسد و چیزی از دنیا نمی‌تواند معادل آن باشد مگر حسنات و اعمال نیک؛ اگر برای خدا انجام گرفته باشد.»

برای همین این دو ماه و مخصوصاً ماه شعبان مقدمه و زمینه‌ای برای ماه مبارک رمضان است.



ماه‌های سه‌گانه در میان ماه‌های قمری معروف و برای آنها اعمال خاصی ذکر و فضیلت و برتری ویژه‌ای نسبت به باقی ماه‌ها برای آنها شمرده شده است



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



جایگاه ماه شعبان
از یک سو به خاطر
انتساب به پیامبر
رحمت حضرت
رسول اکرم ﷺ و از
دیگر سو به خاطر
موالید این ماه
جایگاه خاص و
ویژه‌ای دارد

اهمیت و جایگاه ماه شعبان

جایگاه ماه شعبان از یک سو به خاطر انتساب به پیامبر رحمت حضرت رسول اکرم ﷺ و از دیگر سو به خاطر موالید این ماه جایگاه خاص و ویژه‌ای دارد. توصیه همیشگی ائمه اطهار (علیهم‌السلام)، علما و بزرگان دین در مورد تعظیم ماه مبارک رمضان از قبل طی طریق در ماه‌های رجب و شعبان بوده است؛ همان طور که بسیاری از مؤمنان در این سه ماه توفیق روزه مداوم پیدا می‌کردند و مخصوصاً در ماه شعبان پرهیزکاری، مراعات تقوا و مناجات و شب‌زنده‌داری را به حد اعلی رسانده و خود را برای ورود به شهر الله الاعظم منزه می‌کردند.

ماه شعبان مسیر میانی

مستقین و اولیاء الله این ماه را زمینه و مسیر مناسبی جهت آمادگی کسب فضائل و پاکی روح برای ورود به ماه مبارک رمضان می‌دانسته اند.

ماه شعبان و پالایش روح

اگر نگاهی به اعمال ماه شعبان بیندازیم، متوجه می‌شویم که اعمال این ماه وسیله‌ای برای پالایش، پاکی و تنزیه بنده است که بتواند به وسیله دعا، مناجات، تضرع در محضر خداوند متعال و بندگی خالص او با روح و روانی روشن و ضمیری پاک وارد ماه مبارک رمضان شود.

مناجات و صلوات شعبانیه

یکی از این اعمال، مناجات شریف شعبانیه است. مضامین و عبارات متعالی مناجات شعبانیه، حقاً بسیار بلند و زیباست و به لطافت، مسیر بندگی را برای انسان ترسیم می‌کند.

عمل دیگری که تأکید فراوان بر آن شده، قرائت صلوات بلند شعبانیه است که مانند یک وسیله بنده را بر ادای شکر وجود مقدس پیامبر اکرم ﷺ برای بشریت تعلیم می‌دهد و شکر وجود پیامبر و ائمه اطهار (علیهم‌السلام) خود مقدمه دیگری است برای تنزیه بنده. از آنجا که صلوات، دعایی است که استجاب آن ردخور ندارد و مضمون آن التجا به خدا برای ترفیع مقام، منزلت و جایگاه رسول الله الاعظم ﷺ است، خود باعث دعای پیامبر در حق بندگان است.

توصیه حضرت رضا (علیه‌السلام)

اباصلت یکی از یاران حضرت رضا (علیه‌السلام) در حدیثی به نقل از ایشان می‌گوید حضرت به من فرمودند:

بیشتر ماه شعبان رفت و این جمعه آخر آن است؛ پس کوتاهی‌هایی را که در ایام گذشته این ماه کردی، در آنچه از این ماه مانده است جبران کن. بر تو باد به انجام آنچه به حال تو مفید است، دعا، استغفار و تلاوت قرآن را افزون کن و به سوی خدا از گناهان خود توبه کن تا وقتی ماه مبارک فرا رسید، خود را برای خدا خالص کرده باشی. امانتی بر گردن خود

ایسی سبلی قلباً پیر سیر مشد شوقه ولسا تا ترفع الیک صدقه و نظر آفریه مشد علقه



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

۶۶

متقین و اولیاء الله
این ماه را زمینه
و مسیر مناسبی
جهت آمادگی
کسب فضائل و
پاکی روح برای
ورود به ماه مبارک
رمضان می دانسته
اند

اگر به مهمانی خصوصی تر دعوت شویم، تشریفات کمتری رعایت و اگر به مهمانی بزرگتری دعوت شویم، به وضعیت خود بیشتر رسیدگی می کنیم. برای ورود به مهمانی خداوند هم رعایت برخی از مسائل لازم است و برخی آمادگی های روحی ضروری می نماید. مرحوم سید بن طاووس در اقبال الاعمال، بندگان را به نماز شکر برای درک ماه مبارک رمضان دعوت می کند و توصیه می کند که باید به پاکی دل و روح کوشید. بهترین مثال برای ورود به ماه مبارک برای تقریب به ذهن هیاهویی است که نزدیک عید برای ما ایرانیان پیش می آید؛ از خانه تکانی بگیرد تا خرید لباس نو و ... طبیعتاً برای ورود به ماه مبارک هم باید همین طور خود را آماده و مهیا سازیم.

ورود پاکیزه به ماه مبارک رمضان

امام جعفر صادق (علیه السلام) در مورد ورود پاکیزه به ماه رمضان می فرمایند: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ

باقی مگذار، مگر آنکه آن را ادا کنی و نیز در دلت کینه هیچ مؤمنی نباشد، مگر اینکه آن را از دل بیرون کنی. تقوای الهی را پیشه کن و در پنهان و آشکار امور خود بر خدا توکل کن؛ زیرا هرکه بر خدا توکل کند، خدا او را بس است؛ و در بقیه این ماه این دعا را بسیار بخوان: «اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَاعْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ؛ خدایا اگر در آن قسمت از ماه شعبان که گذشته ما را نیامرزیده ای در آن قسمت که از این ماه مانده بیامرزمان.» به درستی که حق تعالی در این ماه، بنده های بسیاری را از آتش جهنم به حرمت ماه مبارک رمضان آزاد می گرداند.^۲

توجه به این نکته ضروری است که ماه رمضان در لسان روایات به عنوان مهمانی خداوند متعال برای بندگان مطرح شده و طبیعی است که برای رفتن به مهمانی، انسان به تناسب شخصیت دعوت کننده و بزرگی و کوچکی آن مهمانی، خود را آماده می کند و می آراید.



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



مضامین و عبارات
متعالی مناجات
شعبانیه، حقاً بسیار
بلند و زیباست و
به لطافت، مسیر
بندگی را برای انسان
ترسیم می‌کند

أَيَّامٍ مِنْ آخِرِ شَعْبَانَ وَوَصَلَهَا بِشَهْرِ رَمَضَانَ
كَتَبَ اللَّهُ لَهُ صَوْمَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ؛^۴ هرکس
سه روز آخر شعبان را روزه بگیرد و آن را به ماه
رمضان وصل کند خداوند روزه دومه را برای
او می‌نویسد.»

احیای شب نیمه شعبان

عمل دیگر توصیه شده در ماه شعبان
احیای شب میلاد حضرت مهدی علیه السلام است؛
چه‌اینکه امام کاظم علیه السلام به نقل از پدرشان
امام صادق علیه السلام می‌فرماید: امیرالمؤمنین
فرمود: «مردی که خود را در طول سال در
چهار شب فارغ می‌کند، مرا شاد و خشنود
می‌کند؛ شب عید فطر، شب عید قربان، شب
نیمه شعبان و اولین شب از ماه رجب.»^۵
علمای اخلاق می‌گویند، احیای شب نیمه
شعبان مقدمه‌ای برای دریافت خیر و برکات
سه شب احیا در ماه مبارک رمضان است.

مقدمه‌ای برای احیای شب‌های قدر

حضرت صادق علیه السلام می‌فرمایند: از حضرت
باقر از فضیلت و برتری شب نیمه شعبان سؤال
شد. فرمود: آن شب برترین شب‌ها بعد از لیلۃ
القدر است و در آن شب است که خداوند
فضل خود را به بندگان عطا می‌فرماید و آنها
را به کرم خود می‌آمرزد. پس در تقرب جستن
به سوی خدا در این شب تلاش کنید. همانا
شبی است که خدا به ذات مقدس خود قسم
یاد کرده که سائلی را از درگاه خود دست خالی
برنگرداند و نیمه شعبان شبی است که حق

تعالی آن را برای ما و امامان در مقابل شب
قدر که برای پیامبر است، قرار داده است.^۶
امام صادق علیه السلام معتقدند شب تولد حضرت
بقیت الله یکی از مهم‌ترین شب‌هایی است
که سرنوشت امور را به دست می‌گیرد؛ چراکه
از لحاظ مقام و منزلت معنوی با شب قدر
همسانی و حالت مساوات دارد: «أَتَهَا اللَّيْلَةُ
الَّتِي جَعَلَهَا اللَّهُ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بَازَاءً مَا جَعَلَ
لَيْلَةَ الْقَدْرِ لِنَبِيِّنَا»؛ خداوند کریم همان‌طور که
شب قدر، این شب عزیز و پرفیض را به رسول
اکرم لطف و مرحمت نمود، نیمه شعبان را
نیز از لطف و کرم خود به اهل بیت و مؤمنین
بخشش نمود.

توسعه رحمت الهی

خداوند باری تعالی در قرآن می‌فرماید: «وَلَوْ
لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ
حَكِيمٌ»؛ و اگر فضل، بزرگی و رحمت خدا
شامل حال شما نبود و اینکه او توبه‌پذیر و
حکیم است.. از مصادیق گسترش رحمت
خدا ماه شعبان است که ماه رحمت و
غفران الهی است؛ همان‌طور که در صلوات
شعبانیه می‌خوانیم: «شَعْبَانُ الَّذِي حَقَّقَتْهُ
مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ؛ ماه شعبانی که آن
را با رحمت و رضوانت پوشاندی.» واقعاً اگر
غفران الهی وجود نداشت و در ماه شعبان این
آمرزندگی خدا گسترده نمی‌شد، امکان ورود
پاک انسان‌ها به ماه رمضان میسر نمی‌شد.
از آنجا که ماه شعبان را ماه پیامبر
نامیده‌اند، همین‌طور این ماه را ماه



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



خدایا اگر در آن
قسمت از ماه
شعبان که گذشته
ما را نیامرزیده‌ای
در آن قسمت که
از این ماه مانده
بیامرزمان

سنت پیغمبر را در ماه شعبان رعایت کنیم. این ماه شعبان - حتماً می‌دانید دیگر - دالان و دهلیز ماه رمضان است. ماه رمضان تالار ضیافت الهی است؛ یک تالار عظیم که اگر کسی وارد آن تالار شد و به خود فرصت داد و همت کرد که از آنچه در آنجا خدای متعال آماده کرده، به خودش بهره‌ای برساند، بهره فراوانی خواهد برد که آن بهره در ماه شوال و ماه‌های دیگر سال نیست؛ فقط مخصوص ماه رمضان است.

برای اینکه انسان بتواند وقتی وارد این تالار شد، چشمش باز باشد، غافل نشود، دچار گیجی و گولی نشود که سرش را بیندازد پایین و از این در وارد شود و از آن در بیرون برود؛ نگاهی به دوروبر کند و استفاده‌ای ببرد و برای اینکه این آمادگی در من و شما پیدا شود، این ماه رجب و شعبان را قرار داده‌اند؛ رجب یک جور، شعبان یک جور دیگر. رجب، بیشتر ماه نماز است؛ شعبان، بیشتر ماه دعا و روزه است؛ این مناجات شعبانیه را ببینید.^۸

پی‌نوشت

۱. شیخ صدوق، فضائل الأشهر الثلاثة، ص ۲۴.
۲. شیخ صدوق، الأمالی، ج ۱، ص ۶۲۸.
۳. شیخ صدوق، عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۵۱.
۴. شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۷، ص ۳۷۵.
۵. محمدباقر مجلسی، بحار الأنوار، ج ۹۷، ص ۸۷.
۶. مفاتیح الجنان، ص ۲۷۲.
۷. سوره احزاب، آیه ۲۱.
۸. بیانات در دیدار وزیر و مدیران وزارت اطلاعات، ۱۳۸۳/۰۷/۱۳.

خودسازی و تزکیه نیز دانسته‌اند و حضرت رسول که خود بهترین الگوی خودسازی ورع و تزکیه نفس هستند، قرآن هم توصیه به الگو قرار دادن پیامبر می‌کند؛ آنجا که می‌فرماید: «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا»^۷

سبک زندگی پیامبر الگوی بندگی

توصیه قرآن این است که روش و سبک زندگی پیامبر و سلک رفتاری ایشان الگو قرار گیرد و بندگان در بندگی و راه و رسم عبودیت پیرو و رهرو ایشان باشند. دعاها و مناجات‌های ماه شعبان یکی از بهترین مسیرها برای نزدیک شدن به روش پیامبر است. به نظر نگارنده ماه شعبان بسان یک آزادراه سرسبز و خرم و یک میانبر برای رسیدن و درک فضائل ماه مبارک رمضان است.

توصیه رهبری معظم

رهبر معظم انقلاب در این مورد می‌فرمایند: در همین صلواتی که در مفاتیح مقرر است: «الَّذِي كَانَ رَسُولَ اللَّهِ يَدْبُ فِي صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ فِي لَيْلَالِهِ وَ آيَامِهِ بِخَوْعٍ أَلِك فِي أَكْرَامِهِ وَاعْظَامِهِ إِلَى مَحَلِّ حَمَامِهِ»؛ پیغمبر تا دم مرگ، تا آخر عمر، ماه شعبان را بزرگ می‌داشت و در مقابل ماه شعبان خضوع می‌کرد و عادت داده بود خودش را به صیام و قیام در ماه شعبان. در دنباله این صلوات هست که: «اللَّهُمَّ فَاعْتَنَّا عَلَى الْإِسْتِثْنَانِ بَسْتَنَّهُ فِيهِ»؛ از خدا می‌خواهد که ما را هم موفق بدار که همان

مروری بر فعالیت‌های معاونت فرهنگی اجتماعی

در گفت‌وگو با
حجت‌الاسلام و المسلمین ذاکر

به کوشش
صدرا جوانمرد

مسجد یکی از ارکان
مهم برای بسترسازی
در رشد و تعالی فرهنگ
اسلامی است. با نگاه
به سیره نبی مکرم



اسلام ﷺ و ائمه اطهار (ع) به خوبی روشن
می‌شود که برگزاری مناسک عبادی تنها بخشی
از وظایف این مکان مقدس است و مساجد از
ابتدا تا حال زمان قابل توجهی را به مساله
فرهنگ اختصاص داده‌اند. معاونت فرهنگی
یکی از معاونت‌های مرکز رسیدگی به امور
مساجد است که مدیریت بخش‌های فرهنگی
و جهت‌دهی به آنها را به عهده دارد. برای
آشنایی با فعالیت‌های این معاونت گفت‌وگویی
را با حجت‌الاسلام و المسلمین حجت‌اله ذاکر
معاون فرهنگی اجتماعی مرکز رسیدگی به امور
مساجد انجام داده‌ایم که در ادامه آمده است.



مدیریت

حجت‌الاسلام کرمانی

تعامل بین مرکز و امنا مفید خواهد بود

صفحه ۲۳

حجت‌الاسلام سلطانی

اداره امور مسجد؛ با همدلی و همکاری

صفحه ۲۶

حجت‌الاسلام موسوی دیا

هیئت امنا باعث شد که فساد نداشته باشیم

صفحه ۳۳



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



یکی از اقدامات
معاونت فرهنگی
اجتماعی در
حوزه جهاد تبیین
می باشد که در سال
۱۴۰۱ طرح نهضت
جهاد تبیین در
معاونت فرهنگی
تدوین و اجرایی
گردید و اقدامات
متنوعی در این
حوزه انجام شد



لطفا توضیحی درباره برنامه های

معاونت فرهنگی مرکز بفرمایید.

معاونت فرهنگی رسیدگی به امور مساجد با توجه به برنامه چهارم راهبردی مرکز، در عرصه های تعالی سرمایه انسانی، شبکه سازی، گفتمان سازی و رسانه و استقرار نظام مدیریتی مسجد پروژه ها و اقداماتی را انجام می دهد. در راهبرد تعالی سرمایه انسانی در حوزه مهارت افزایی در بخش های مختلف فرهنگی اجتماعی اقداماتی انجام می گیرد و نسبت به موضوع خدمت افتخاری نیز فعالیت های مربوطه انجام می شود. در سال ۱۴۰۱ در رابطه با خدمت افتخاری فراخوانی برای عضویت عموم مردم در مساجد انجام شد و در بستر پایگاه تخصصی مسجد، باشگاهی راه اندازی شد که هر یک از اهالی محله در طول هفته، بنا به تخصص خود می تواند از طریق مسجد به دیگران خدمتی را ارائه نماید.



با توجه به اهمیت مساله جهاد

تبیین و تاکیدات مقام معظم

رهبری آیا این معاونت برنامه ای در این زمینه

داشته است؟

یکی از اقدامات معاونت فرهنگی اجتماعی در حوزه جهاد تبیین می باشد که در سال ۱۴۰۱ طرح نهضت جهاد تبیین در معاونت فرهنگی تدوین و اجرایی گردید و اقدامات متنوعی در این حوزه انجام شد. از جمله این اقدامات توانمندسازی ائمه محترم جماعات در حوزه جهاد تبیین می باشد که ایشان با ضرورت ها، رویکردها،

روش ها و اولویت ها آشنا شده تا در اقدامات خود به گونه بهتری عمل کنند. همچنین حمایت محتوایی و مادی از مساجد ویژه صورت گرفته و برنامه های این طرح در قالب های متنوع اعم از سخنرانی، کرسی آزاداندیشی، میزگرد تخصصی، تربیون آزاد و برپایی نمایشگاه با هدف جذب حداکثری و پوشش بیشتر مخاطبان ارائه گردیده است. در این حوزه کانالی در پیام رسان ایتا با عنوان جهاد تبیین راه اندازی شد تا بتوان به صورت سریع محتوای مورد نیاز مساجد را در اختیار ائمه جماعات قرار داد.



از جمله اقدامات شما طرح

خادمین بهشت است؛ اگر ممکن

است درباره این موضوع کمی توضیح بدید. یکی از برنامه های معاونت فرهنگی اجتماعی در عرصه گفتمان سازی، همایش خادمین بهشت است که در سال های اخیر به واسطه کرونا موفق به اجرای آن نشدیم؛ ولی امسال در اسفندماه به توفیق الهی اجرا خواهد شد. همایش خادمین بهشت، تجلیل از خدمات خادمین مساجد است که محتوای این مراسم نمایش فعالیت های این قشر خدوم و عزیز می باشد.



مساجدی که در زمینه های فرهنگی

و اجتماعی فعالیت دارند چطور

مورد توجه مرکز و معاونت قرار می گیرند؟

در عرصه گفتمان سازی، در طول سال دو رویداد مهم برگزار می شود: یکی اجلاس روز



در عرصه

گفتمان سازی،

در طول سال دو

رویداد مهم برگزار

می شود: یکی

اجلاس روز جهانی

مسجد است و

دیگری دهه تکریم و

تعظیم مساجد

جهانی مسجد است و دیگری دهه تکریم و تعظیم مساجد. به منظور ارائه دستاوردها و خدمات مساجد و ارتقای کارکردهای مسجد، برنامه‌های مربوط به دهه تکریم و تعظیم مساجد اجرا می‌شود. یکی دیگر از اقدامات تجلیل از مفاخر ائمه جماعات است که در سلسله نشست‌هایی تحت عنوان ستارگان محراب از خدمات فرهنگی و اجتماعی ائمه جماعات تجلیل و از ایشان تقدیر می‌شود. عرصه گفتمان سازی، تولید محصولات رسانه‌ای گفتمان ساز در حوزه‌های مختلف مثل عمران مادی و معنوی مسجد یکی از برنامه‌های معاونت فرهنگی اجتماعی است. بخشی از اقدامات این معاونت در پایگاه تخصصی مسجد و شبکه‌های اجتماعی وابسته به آن انجام می‌شود.

آیا معاونت فرهنگی اجتماعی در

بحث آموزش هم‌نقشی ایفا می‌کند؟

یکی از اقدامات معاونت فرهنگی در عرصه نظام مدیریتی مسجد، استقرار نظام مدیریت فرهنگی مساجد است که با برگزاری کارگاه، نحوه برنامه‌ریزی فرهنگی در طول سال را به کارگزاران مسجدی آموزش می‌دهیم، در این زمینه مهارت ایشان را افزایش می‌دهیم و همچنین با الگونیایی به متولیان مساجد نقاط قوت و ضعف مسجد مشخص شده و راهکارهایی برای تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف، به ایشان ارائه می‌شود. با این فرایند الگوی مدیریت فرهنگی را در مسجد مستقر می‌کنیم.



لطفا درباره باشگاه آفرینش‌های

ادبی و هنری که در بستر پایگاه

تخصصی مسجدراه‌اندازی شده‌هم‌بفرمایید.

یکی دیگر از اقدامات معاونت فرهنگی،

راه‌اندازی باشگاه آفرینش‌های ادبی و هنری

است که این باشگاه در بستر پایگاه تخصصی

مسجدراه‌اندازی شده و کسانی که در قالب‌های

متنوع ادبی و هنری در حوزه مسجد، آثاری

دارند، با اعلام فراخوان جشنواره، آثار خود را

ارسال نموده و در طول سال از آثاری که ایشان

در زمینه گفتمان سازی استفاده می‌شود.

در عرصه شبکه‌سازی، شبکه عملیات

محله‌محور مسجدپایه را داریم که حدود

۳۶۰ مسجد در استان تهران در این شبکه

نقش‌آفرینی می‌کنند. تقریباً هر ماه یک

عملیات در جهت ارتقای کارکرد اجتماعی

مسجد تعریف می‌شود، شیوه‌نامه عملیات

تدوین می‌شود و در اختیار مساجد قرار می‌گیرد

و به صورت فعالیت‌های شبکه‌ای اجرایی

می‌شود. این ۳۶۰ مسجد به عنوان سرشبکه،

مساجد همجوار را هم با خود همراه می‌کنند.

با اجرای این سلسله عملیات‌ها مردم محل از

فعالیت‌ها و خدمات مساجد مطلع می‌شوند.

یکی از اقدامات معاونت فرهنگی در عرصه

گفتمان سازی و رسانه، ایده‌پردازی است. در

این حوزه، فراخوان ایده‌های مسجدی را ابلاغ

می‌کنیم و ایده‌ها را جمع‌آوری کرده، پس از

فرآوری، ایده‌های کاربردی را به ائمه جماعات

و اهالی مسجد ارائه می‌کنیم تا در مساجدشان

آنها را عملیاتی کنند ●



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

تعامل بین مرکز و امن مفید خواهد بود

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام و المسلمین کرمانی مدیر ناحیه شهید باهنر

به کوشش
مهدي کریمی

ارتباط موثر میان امام جماعت مسجد و امنای آن مهم‌ترین

عامل در پیشبرد اهداف یک مسجد است. اگرچه

اختلاف نظر در هر حوزه‌ای مفید و باعث پیشرفت

خواهد بود ولی گاهی نیز آسیب‌هایی به

همراه دارد که نیاز به توجه و برطرف کردن

این اختلاف‌ها است. مسجد و مدیریت آن

نیز از این امر مستثنی نیست. در این میان

نقش مهم مرکز رسیدگی به امور مساجد

نیز بر کسی پوشیده نیست. ارتباط دوسویه

میان مرکز و امن محترم همواره می‌تواند

به عنوان عاملی راهگشا در حل مشکلات

احتمالی باشد. بر همین اساس گفت‌وگوی

مختصری را با حجت‌الاسلام والمسلمین

کرمانی مدیر ناحیه شهید باهنر انجام

داده‌ایم. امید است که این گفت‌وگو مورد

توجه امنای عزیز واقع شود.



قطعاً تعامل بین
مرکز و امن مفید
خواهد بود؛ چراکه
امن درحقیقت
نیروهای اجرایی
مساجد و معاونان
امام جماعت
می‌باشند و در
برنامه‌هایی که امام
جماعت بخواهند
در مسجد داشته
باشند، با همکاری
امن عملیاتی
خواهد شد



عده‌ای از مساجد
علاقه دارند امنا
به صورت انتخاباتی
انتخاب شوند. با
توجه به اینکه این
روش در بعضی
از موارد مانع
هماهنگی لازم بین
امام و امنا می‌شود
و مرکز این روش
را در تمام موارد
نمی‌پسندد



رابطه حال حاضر امنا با مرکز

رسیدگی به امور مساجد را چطور

ارزیابی می‌کنید؟

در حال حاضر رابطه بین مرکز و امنا به‌طور

نسبی خوب ارزیابی می‌شود.

اولاً: امنا نسبت به جایگاه مرکز رسیدگی به

امور مساجد اطلاع خوبی را پیدا کرده‌اند.

ثانیاً: مرکز نسبت به هویت بخشی به امنا

قدم‌های خوبی برداشته است.

ثالثاً: شرح وظایف قابل قبولی برای آنها

تدوین شده است.

رابعاً: جایگاه اعضای هیئت‌امنا و تقسیم کار

خوبی شکل گرفته است.

خامساً: جلسات آموزشی متنوع برای آنها

در حوزه مسئولیت و عناوین هر یک از آنها

برگزار شده است.

سادساً: نسبت به جوان‌گرایی در اعضای

هیئت‌امنا اقدامات خوبی صورت گرفته است.



آیا تعامل دوطرفه در پیشبرد

اهداف مرکز و امنا مفید است؟

قطعاً تعامل بین مرکز و امنا مفید خواهد

بود؛ چراکه امنا درحقیقت نیروهای اجرایی

مساجد و معاونان امام جماعت می‌باشند

و در برنامه‌هایی که امام جماعت بخواهند

در مسجد داشته باشند، با همکاری امنا

عملیاتی خواهد شد و سیاست‌های مرکز در

مسجد زمانی شکل خواهد گرفت که تعامل

لازم بین مرکز و امنا وجود داشته باشد.



چه موانعی بر سر این رابطه وجود

دارد؟

■ در بعضی از مساجد مسن بودن امناء و

ادعای قیمومیت نسبت به مساجد

■ در بعضی از مساجد قومی و قبیله‌ای بودن

مسجد که امنا به صورت قومی و قبیله‌ای انتخاب

می‌شوند و خود را مالک مسجد می‌دانند.

■ عدم آموزش کافی به امنای محترم که بعضاً

مانع همکاری لازم با مرکز می‌شود.

■ عدم هماهنگی بین اعضای امنا که همراهی

لازم بین امنا و مرکز را با مشکل روبرو می‌کند.

■ در بعضی موارد امنای مسجد همکاری

با مرکز را مساوی با تحویل مسجد به مرکز

ارزیابی کرده و به همین جهت مانع همراهی

امنا با مرکز می‌شوند.

■ عدم همراهی امنا با بسیج و بالعکس گاهی

مانع همکاری امنا با مرکز می‌شود.

■ یکی دیگر از موانعی که وجود دارد این

است که عده‌ای از مساجد علاقه دارند امنا

به صورت انتخاباتی انتخاب شوند. با توجه

به اینکه این روش در بعضی از موارد مانع

هماهنگی لازم بین امام و امنا می‌شود و مرکز

این روش را در تمام موارد نمی‌پسندد و مانع

اجرای انتخابات می‌شود، لذا در تعدادی از

مساجد هماهنگی بین مرکز و امنا به این

جهت به وجود نمی‌آید.



چطور می‌توان این رابطه را تقویت

کرد؟

■ برگزاری کلاس‌های آموزشی و توجیهی



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



قطعاً اگر بین امنا و امام مسجد اختلاف نظر وجود داشته باشد، مسجد از عملکرد واقعی خود فاصله می‌گیرد. لذا حتماً باید بین ارکان مسجد همدلی، همفکری و هماهنگی وجود داشته باشد

یا امنا و امام جماعت مسجد اختلاف وجود داشته است و این اختلاف مانع جدی جهت پیشرفت مسجد شده بود، مرکز با نیت رفع آن اختلاف و هماهنگی و همدلی بین ارکان مسجد وارد عمل شده و نه تنها اختلاف را با تدبیر لازم برطرف کرده، بلکه باعث شد مسجد به پیشرفت‌های قابل توجهی دست پیدا کند که این موارد بسیارند.

مشکلات احتمالی امنا و امام جماعت چطور در مدیریت مسجد خلل وارد می‌کند و مرکز چه جایگاهی در حل این مشکلات دارد؟ قطعاً اگر بین امنا و امام مسجد اختلاف نظر وجود داشته باشد، مسجد از عملکرد واقعی خود فاصله می‌گیرد. لذا حتماً باید بین ارکان مسجد همدلی، همفکری و هماهنگی وجود داشته باشد و در مواردی که این اختلافات به وجود می‌آید، مرکز با برگزاری جلسات وارد عمل شده، ریشه اختلاف را شناسایی و با تدبیر لازم نسبت به رفع ریشه اختلاف اقدام لازم را صورت می‌دهد.

در چنین مواردی باید امنای محترم به این نکته توجه لازم داشته باشند که مدیر طبیعی مسجد، امام محترم جماعت است و باید هماهنگی لازم را با امام محترم جماعت داشته باشند و امام محترم جماعت هم باید به این مطلب واقف باشد که مدیریت در مسجد از نوع مدیریت تحکمی نیست، بلکه با مدیریت بر دل‌ها تحقق پیدا می‌کند ●

■ نشست‌های تخصصی بین مرکز و نخبگان از امنای مساجد

■ جوانگرایی در بین امنا

■ راهکارهای لازم جهت هماهنگی بین امنا و بسیج

■ آموزش لازم به ائمه متحرم جماعات جهت کیفیت مواجهه با امنا

■ سرکشی مستمر به مساجد و جلسات متعدد با امنا

■ ارزیابی مستمر از مساجد جهت رفع مشکلات موجود در مساجد

■ شنیدن نظرها و درد دل‌های امنا



مرکز چه برنامه‌هایی برای تقویت همکاری دوطرفه دارد؟

■ برگزاری جلسات آموزشی مستمر با موضوعات مختلف مرتبط با حوزه مسئولیت هر یک از امنا

■ اقدام به تدوین شرح وظایف کامل برای اعضای امنا

■ ارتباط مستمر با آنها با حضور دائمی در مسجد

■ هویت بخشی به آنها با صدور احکام برای امنای مسجد



نمونه و مثال خاصی که رابطه باعث حل مشکلی از امور مسجد

شده باشد در ذهن دارید؟

در غالب مساجدی که بین اعضای امنا

اداره امور مسجد با همدلی و همکاری امکان پذیر است

سید روح الله دعائی

یکی از معضلات مهم اداره یک مسجد، مسائل مالی و چگونگی اداره اقتصادی یک مسجد است. سؤالاتی وجود دارد مثل اینکه: دسته چک و مهر مسجد دست چه کسی باید باشد؟ مسئولیت مراودات مالی با هیئت امنای باشد یا امام جماعت؟ آیا مسجد باید کار اقتصادی انجام دهد؟ برای دریافت پاسخ این سؤالات، سراغ حجت الاسلام شیخ خلیل سلطانی با سابقه ۲۵ سال امامت جماعت مسجد جوادالائمه گردفرامرزی یزد رفتیم. وی معتقد است باید امام جماعت و هیئت امنای دست در دست هم با تقسیم مسئولیت، مسائل مالی را اداره کنند. آنچه در پی می آید، ماحصل این گفتگو است:

با توجه به تجربه بلندمدت جناب عالی در اداره و امامت مسجد لطفاً بفرمایید برای اداره مسائل



مالی مسجد چگونه باید مسئولیت ها را تقسیم کرد؟

من معتقدم - و در مسجد ما هم همین طور است - که باید حساب واحد برای مسجد باز شود، نه حساب های متعدد. حساب های متعدد که اختیارش را افراد متعدد داشته باشد یا حساب هایی که زیاد باشد، مشکلاتی ایجاد می کند. پس ما یک حساب ثابت برای مسجد باز کردیم و بعد دسته چک را به دست

”

مسجد یک سری درآمدهایی دارد: اعم از مغازه یا موارد دیگر که آن را هم هیئت امنای مصوب می کند. کارشناس اعلام می کند که این مغازه این قدر می ارزد، هیئت امنای صورت جلسه می کند، قبول می کند و این مبلغ به مرور به حساب خود مسجد ریخته می شود





شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



رمز موفقیت ما این است که بودجه‌ها ثابت و مشخص است. مثلاً خود من که امام جماعت مسجد هستم، عید تا عید فطر اعلام می‌شود که این مقدار پول به حساب صندوق آمده، این مقدار هزینه فرهنگی شده، این مقدار اقتصادی هزینه کردیم

مغازه یا موارد دیگر که آن را هم هیئت‌امنا مصوب می‌کند. کارشناس اعلام می‌کند که این مغازه این قدر می‌ارزد، هیئت‌امنا صورت جلسه می‌کند، قبول می‌کند و این مبلغ به مرور به حساب خود مسجد ریخته می‌شود. اصلاً حساب جدایی نداریم. در عین حال مصوب کردیم و گفتیم بیست تا بیست و پنج درصد پولی که مسجد به دست می‌آورد، باید برای کارهای فرهنگی هزینه شود.

برای مراسم تولد آقا امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) جشن داریم. شاید چیزی حدود بیست و شش تا سی میلیون تومان برآورد هزینه می‌شود. شام دارد، پذیرایی دارد، جایزه دارد. تمام اینها مشخص شده که چه کسی شام بدهد، کی شیرینی بدهد، کی جایزه‌اش را بخرد. پولی که از شهرداری گرفته می‌شود، به حساب مسجد ریخته می‌شود و تمامی برای بودجه‌های فرهنگی که ما مشخص کردیم هزینه می‌شود. در مسجد ما در همه اعیاد مراسم و برنامه داریم. برای فاطمیه حدود دو ماه -بیست روز فاطمیه اول و بیست روز فاطمیه دوم- برنامه داریم. با ولادت برنامه فاطمیه‌مان تمام می‌شود و چند روز برنامه ولادت برگزار می‌کنیم.



رمز موفقیت مسجدها را در چه چیزی می‌دانید؟

رمز موفقیت ما این است که بودجه‌ها

یک نفر دادیم. کسی که حسابدار ما هست، کلاً دسته چک دست ایشان است. یک نفر را به عنوان قائم مقام مسجد انتخاب کردیم و مهر را دست ایشان دادیم. چک دست یک نفر، مهر دست یک نفر، امضا هم دو نفره است. یک امضا رئیس هیئت‌امنا یکی هم امام جماعت که نظر آخر را می‌دهد. یعنی همه مراحل که طی شد، می‌آید زیر نظر خود امام جماعت و امام جماعت مثل شورای نگهبان که تأیید می‌کند، تأیید آخر را ایشان انجام می‌دهد. در یزد رسم این است که مسئول نهایی و تصمیم‌گیر خود امام جماعت باشد و نهایتاً نظر پایانی را امام جماعت می‌دهد.



مکانیزم خریدها در مسجد چگونه است؟

برای تهیه اقلام برای مسجد باید ابتدا درخواست داد، سپس تأیید شود. اگر زیر صد هزار تومان باشد، خود رئیس هیئت‌امنا مخیر است چیزی را که می‌خواهد تهیه کند. بالای صد هزار تومان باید در هیئت‌امنا مصوب شود و تا صورت جلسه نباشد، اگر هم هزینه کنند، چک کشیده نمی‌شود و مبلغ داده نمی‌شود.



اگر امکان دارد، در مورد درآمدهای مسجد توضیحاتی بفرمایید.

مسجد یک سری درآمدهایی دارد؛ اعم از



صندوق

قرض الحسنه‌ای

هم داریم که

ذی حساب

جداگانه دارد. البته

هیئت‌امنا نظارت

دارد که چه افرادی

وام می‌دهند و چه

کسانی می‌گیرند.

حسابش از مسجد

جدا است

ثابت و مشخص است. مثلاً خود من که امام جماعت مسجد هستم، عید تا عید فطر اعلام می‌شود که این مقدار پول به حساب صندوق آمده، این مقدار هزینه فرهنگی شده، این مقدار اقتصادی هزینه کردیم. اطلاع‌رسانی هم به مردم می‌شود. از سال ۷۲ که شروع کردیم به ساخت مسجد تا به اینجا رسیدیم، الحمدلله برای هیچ‌کس شبهه‌ای پیش نیامده. همه خبر دارند و مسائل مثل روز روشن است. لذا الحمدلله مشکل خاصی تا حالا در برنامه مالی‌مان نداشتیم.

کانون فرهنگی مسجد زیر نظر ارشاد اسلامی است. حسابی را خود ارشاد اسلامی جداگانه برای کانون باز کردند که آن هم با نظر خود رئیس هیئت‌امنا و امام جماعت مسجد هزینه می‌کنند. فقط آن حساب چون برای کانون مساجد است، خودش برنامه و نظارت جدا دارد.

برنامه‌های مسجد تا به حال خوب پیش رفته و شاید نزدیک بیش از یک میلیارد هزینه برای مسجد شده. در حال کاشی‌کاری هستیم که حدود صد میلیون تا نوزده هزینه می‌کنیم.

صندوق قرض الحسنه چگونه؟



صندوق قرض الحسنه‌ای هم داریم که ذی حساب جداگانه دارد. البته هیئت‌امنا نظارت دارد که چه افرادی وام می‌دهند و چه کسانی می‌گیرند. حسابش از مسجد جدا است.



برای اینکه بین امامان جماعت جوان و هیئت‌امنا اختلافی پیش نیاید، چه توصیه و راهکاری ارائه می‌کنید؟ آقایان طلبه که جوان هستند، وقتی برای ریاست هیئت‌امنا یا امام جماعت حکم می‌گیرند، خیال می‌کنند که دیگر رئیس مسجد شدند! خیال می‌کنند هرچه می‌گویند همه باید بگویند چشم. باید به این عزیزان بگوییم شما خودتان را رئیس عام و مطلق محض ندانید. بعضی‌ها تا رسیدند، اول هیئت‌امنا را عوض کردند. هیئت‌امنایی که ده، پانزده، بعضی سی سال است که در مسند قدرت هستند، می‌خواهد آنها را عوض کند. در نهایت منجر به این می‌شود که مردم یا خود هیئت‌امنا، امام جماعت را بیرون می‌کنند! توصیه من به ائمه جوان این است شما باید با هیئت‌امنا، حتی هیئت‌امنا قلمی بسازید و مدیریت کنید؛ ولی دخالت زیاد در مسائل مالی نکنید. عزیزان نیتشان خیر است، ولی چون تجربه ندارند، تنش ایجاد می‌شود. اگر خواستند نظر خودشان را در مسجد اجرا کنند، باید کم‌کم با هیئت‌امنا مذاکره کنند و پیشنهادها را به آنها بدهند، آنها را توجیه کنند و با آنها بسازند. در جلسه از آنها دفاع کنند. در تصمیم‌گیری‌ها شاید ده درصد نظر امام جماعت لحاظ نشود، باید کوتاه بیایند. دوسه جا با آنها همراهی کنند، بعد در یک مورد خاص نظر خود را اعلام کنند و از هیئت‌امنا بخواهند که اجرایش کنند.



توصیه من به
ائمه جوان این
است شما باید با
هیئت امنای، حتی
هیئت امنای قبلی
بسازید و مدیریت
کنید؛ ولی دخالت
زیاد در مسائل مالی
نکنید



گزارشی بر زبان
امین

عین حالی که شخصیت خودش را حفظ می‌کند،
نظرش را غیرمستقیم به هیئت‌امنا برساند و آنها
پیاده کنند. خودش فقط آقایی کند.

در مراسمی که ما داریم، صفر تا صدش را
من نظارت می‌کنم. ناهار و شام و شیرینی
را تهیه می‌کنند و یک ریال هم پول دست
من نمی‌رسد. احترام من سرجایش است و
می‌گویم آقا این کار را بکن، آقا آن کار را نکن.
بچه‌ها تمام کارها را انجام می‌دهند و فقط
یک هدیه به آنها می‌دهم.

توصیه پایانی اگر دارید بفرمایید.



روحانیون جوان وقتی می‌خواهند
در جایی امام جماعت بشوند، حتماً از نظر
کسانی که قبلاً آنجا بودند و زحمت کشیدند،
استفاده کنند. می‌توانم به جرئت بگویم پنجاه
شصت درصد روحانیانی که این‌طور وارد
نشدند، ضربه خوردند؛ هم خودشان و هم
مسجد.

به نظر من بدون انتقال تجربیات به
روحانیون، سپردن مسئولیت مسجد به آنان
خطای بزرگی است ●



آیا شما توصیه می‌کنید که مسجد
برای ارتقای کارهای فرهنگی‌اش

فعالیت اقتصادی داشته باشد؟

به هر حال مسجد احتیاج دارد پول داشته
باشد. از قدیم رمز موفقیت مساجد یزد این
بود که برای مؤذن، برای نفت مسجد، برای
فرش مسجد، برای شمع مسجد، موقوفه
داشته است. برای کارهای فرهنگی هم
می‌تواند موقوفه داشته باشد.

اما امام جماعت یا رئیس‌امنا اگر روحانی
است، باید خیلی مواظب باشد. مثل پدر
فقط راهنمایی بکند و پیشنهاد بدهد.



منظور شما این است که خودش
متصدی نشود؟

نه، خودش متصدی نشود. چون پول
خواسته یا ناخواسته حرف و حدیث می‌آورد؛
چه بخواهد چه نخواهد. کاری که ما کردیم
مهر را دست یک نفر دادیم، دسته‌چک را
دست یک نفر دادیم، فقط امضای آخرش را
خودم می‌کنم.

امام جماعت خوب است حرف آخر را بزند. در

لطفاً در مسجد مسئولیت قبول نکنید!

خطر بزرگ برای کسانی که مسئولیتی در مسجد می‌پذیرند

هادی عجمی

اگر شنیده‌اید که رسول الله ﷺ فرمودند: «هر کس دوست دارد قبرش تاریک و ظُلُمّانی نباشد، مساجد را روشنائی دهد.»^۱ همچنین شنیده‌اید که فرمودند: «هر کس دوست دارد بدن او در قبر، تازه بماند و از بین نرود، برای مساجد فرش و زیرانداز تهیه کند.»^۲ نیز فرموده‌اند: «هر کس دوست دارد قبر او وسیع و فراخ باشد مسجد بسازد.»^۳ اگر این روایات را شنیده‌اید و شوقی الهی درون شما روشن شد و مسئولیتی در مسجد پذیرفتید، باید بدانیم که این یک روی پذیرش مسئولیت در مسجد است. پذیرش مسئولیت و خدمت به مسجد روی دیگر نیز دارد.

”

شقرانی! کار خوب از همه مردم خوب است؛ اما از تو بهتر است. کار زشت از همه کسی زشت است؛ اما از تو زشت‌تر است.» امام (علیه السلام) با کنایه او را موعظه کرد

روی دیگر پذیرش مسئولیت در مسجد

براساس آیات و روایات، در قیامت، حساب و کتاب دسته‌ای از افراد، با دیگران متفاوت است و سخت‌تر و با دقت بیشتر با آنها برخورد خواهد شد! افرادی مانند متجاهران به فسق، پایه‌گذاران گناه در جامعه، افتخارکنندگان به گناه، کسانی که در مکان‌های مقدس گناهی را انجام می‌دهند و ... اما از همه مهم‌تر، کسانی هستند که به

دستگاه دین متصل هستند؛ آنهایی که عموم مردم، رفتار آنها را پای دین می‌گذارند. رفتارهایی که اگر اشتباه باشد، علاوه بر ضربه به انجام‌دهنده، به دین دیگر مردم نیز ضربه می‌زند.

نمونه اول

زنان پیامبر ﷺ تا پیش از ازدواج با ایشان، همچون دیگر افراد جامعه بودند؛ اما هنگامی

«روزی هنگام تقسیم بیت المال، در زمان منصور کسی نداشتم که برایم واسطه شود. همان طور که در خانه منصور متحیر بودم، ناگاه چشمم به حضرت صادق (علیه السلام) افتاد. از جای حرکت کرده، گفتم: فدایت شوم من غلام شما خانواده هستم؛ من شقرانی هستم. حضرت بسیار به من احترام کرد. حاجت خود را عرض کردم. پیاده شد و داخل گردید. پس از مختصر زمانی بیرون آمد. از داخل آستین خود مقداری پول در آستین من ریخت و فرمود: شقرانی! کار خوب از همه مردم خوب است؛ اما از تو بهتر است.

کار زشت از همه
کس

که همسر پیامبر شدند و به دین و پیامبر (صلی الله علیه و آله) متصل گردیدند، دیگر ثواب و عقاب آنها با دیگران متفاوت می شود! زیرا رفتار درست آنها، سبب جذب عموم مردم به دین، و لغزش آنها سبب دوری برخی از دین می شود. در سوره احزاب، آیه ۳۲ بر این تفاوت تأکید شده است: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لَسْتُ مِنْ كَأَكِدٍ مِنَ النِّسَاءِ؛ ای همسران پیامبر! شما همچون دیگر زن ها نیستید.»

نمونه دوم

شقرانی آزاد شده پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بود. یکی از نوادگان او گاهی گناهی که در شأنش نبود انجام می داد. او نقل می کند:





گناه افراد منتصب
به دین که به دین
ضربه می‌زند، عقاب
بیشتری دارد

زشت است؛ اما از تو زشت‌تر است.» امام (علیه السلام) با کنایه او را موعظه کرد.^۴

یک نتیجه از دو نمونه

از آیات و روایاتی که دو نمونه از آن بیان شد، حکمی کلی برداشت می‌شود؛ حکمی که عقل نیز به آن حکم می‌کند. حکم این است: گناه افراد منتصب به دین که به دین ضربه می‌زند، عقاب بیشتری دارد. این اشتباه، عموم مردم و جوانان را نسبت به دین بدبین می‌کند؛ ممکن است حتی سبب شود به علت اشتباه این افراد، آنها نیز دچار گناهی شوند.

حکم خاص خادمان و مسئولان در مسجد

نتیجه اینکه خدمتگزار مسجد، همچون دیگر مسلمان و نمازگزار دیگر باید:

- به عهد خود وفا کنند و کاری را که قبول کرده‌اند، درست انجام دهند: «وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ»^۵
- حرمت همسایه مسجد و دیگر نمازگزاران را رعایت کند و آنها را اذیت نکند.
- با دیگر مؤمنان مهربان باشد.
- مانع حرکتی خیر نشود.

اما علاوه بر این وظایف بدانند حال که مسئولیتی در مسجد پذیرفته است، اگر:

- به بهترین شکل آن کار را انجام ندهد؛ خود را مدیون کسی کرده که از او بهتر می‌توانست آن کار را انجام دهد.

■ اگر مانع یک حرکت هدایت‌بخش و جذب جوان‌ها در مسجد شود، مدیون تمامی

کسانی شده که اگر مسجد بهتر عمل می‌کرد، آنها نیز هدایت می‌شدند!

■ اگر رفتارهای اشتباه او در لباس مسئولیت و خدمت به مسجد، عموم مردم، به‌ویژه جوانان را نسبت به دین و دین‌داری، بدبین کند، شریک گمراهی جامعه ممکن می‌شود!

یک نسخه طلایی

همانگونه که چرخ‌های ماشین، برای حرکتی درست نیاز به تنظیم شدن دارد، فکر و زمان ما نیز برای حرکتی درست باید تنظیم شود. یعنی از سویی آیات و روایات پاداش عظیم خدمت به مسجد را بشنود و حرکت کند؛ اما از طرفی بداند که در خطری عظیم است و حال که آمده است، باید هزاران بار مراقب باشد! ●

پی‌نوشت

۱. «مَنْ أَحَبَّ أَنْ لَا يَظْلَمَ لَحْدَةً فَلْيُنَوِّرِ الْمَسَاجِدَ»

(مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۳۸۵).

۲. «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَبْقَى طَرِيقاً تَحْتَ الْأَرْضِ فَلْيَبْنِ جَسَدَهُ فَلْيَشْرِطْ سَطْرَ الْمَسَاجِدِ» (همان).

۳. رسول الله ﷺ «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ قَبْرُهُ وَاسِعاً فَسَيَحُفُّ قَبْرُهُ بِالْمَسَاجِدِ» (همان).

۴. محمدابن شهر آشوب مازندرانی، مناقب آل ابی طالب، ص ۲۳.

۵. سوره معارج، آیه ۳۲: «نمازگزاران حقیقی آنهاپی

هستند که امانت‌ها و عهد خود را رعایت می‌کنند.»



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

هیئت امنایا موجب شد که آسیب و فسادى نداشته باشیم

یادداشت شفاهی از حجت الاسلام موسوی نیا

کمیسیون اداری مالی

کمیسیون اداری مالی مسجد را با حضور پنج نفر فعال کردیم. کلیه امور مالی مسجد جامع ابودر، در آن کمیسیون باید مطرح و چکش کاری شود، بررسی شود، نقد شود، حک و اصلاح شود، حذف و اضافه شود. در انتها امام جماعت این مصوبه یا آیین نامه یا دستورالعملی را که آقایان تدوین کردند، می بینند. با توجه به تجربیاتی که دارد و سؤالاتی که از محل و از اطراف مسجد کرده، می تواند نظر بدهد که آیا این کار با نظر کارشناسی انجام شده یا نیاز دارد که مجدد بررسی شود.

در این کمیسیون اولاً کلیه رقعات مسجد، مستأجرها، آنهایی که سرقفلی شان برای تمدید یا فسخ واگذار شده، همه به این کمیسیون مراجعه می کنند. قبلاً یک نفر همه این کارها را می کرده، با یک سررسید خیلی ضخیم و کلفتی تمام رقعات نوشته می شد. برای مثال

کمیسیون های مسجد



توفیق دارم که حدود شش سال به عنوان خادم و امام جماعت مسجد جامع ابودر

منطقه ۱۴ مشغول فعالیت هستم. در روزهای ابتدایی که وارد مسجد شدم، با یک سری نقصان و آسیب ها برخورد کردم، از جمله اینکه افرادی در قالب امنایا به شکل سنتی مشغول خدمت بودند. بنایمان این شد که این کارها باید سامان دهی شود. در قدم اول برای مردم توضیح دادیم که مدیریت مسجد به تنهایی مقدور نیست؛ چون مسجد بزرگی است. با تشکیل کمیسیون های متعدد توانستیم با کمک رفقای جوان تر و تجربه بزرگ ترها مسجد را تا به امروز سامانی بدهیم که مورد استقبال سایرین هم قرار گرفت.

“
اوایل گارد می گرفتند
و می گفتند: اینجا
مگر اداره است؟
مگر اینجا سازمان
است؟ اینجا مسجد
است. اما کار
خودمان را با قوت
پیش بردیم و این
صحبت ها بر ما اثری
نگذاشت



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



برنامه‌های

پذیرایی و دعوت

از شخصیت‌های

سیاسی ملاحظات

خاص خود را دارد.

لذا کمیسیونی را

برای بحث تشریفات

گذشتیم که کارهای

داخلی شبستان به

عهده این عزیزان

بزرگوار است

این مغازه آقای فلانی یک سال دیگر تمدید شد در ازای فلان مبلغ قرض الحسنه یا اجاره. اما امروز این‌گونه نیست. درخواست می‌دهند که آیا مسجد موافق است که ما یک سال دیگر در این ملک به عنوان مستأجر بمانیم یا نه. بررسی می‌شود، اگر مشکل و حاشیه‌ای نداشته باشند، طبق مبلغ روز، البته با تخفیف اینکه مسجد است. قرارداد بسته می‌شود. پرونده خیلی دقیقی تنظیم می‌شود. بعد از آن به فضای کارهای اداری می‌رود، یعنی عوارض شهرداری، مالیات، انشعابات که باید بررسی شود، قبوض، اینها دانه به دانه به روزرسانی شده، سر وقت برای هر مستأجر پیامک برود که شما باید این مبلغ را بابت فلان بپردازید، مثلاً بیمه شما تمام شده یا فعال است. همه اینها را مرور می‌کنیم و خود مستأجرها هم این ضابطه را پذیرفته‌اند. اوایل گارد می‌گرفتند و می‌گفتند: اینجا مگر اداره است؟ مگر اینجا سازمان است؟ اینجا مسجد است. اما کار خودمان را با قوت پیش بردیم و این صحبت‌ها بر ما اثری نگذاشت. خیلی با قوت کار را پیش بردیم و نتیجه هم گرفتیم. امروز هم وقتی بیلان می‌دهیم، مردم عزیز نمازگزارمان مطلع می‌شوند و ابایی هم نداریم که بگوییم مسجد پردرآمد است. مردم بدانید مسجد این قدر درآمد دارد. منتها قاعده‌ای است که هر کسی درآمدی داشته باشد، چاله‌هایش هم بزرگ‌تر می‌شود. از باب مثال در سال گذشته، یعنی بخشی از ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱، شش میلیارد تومان فقط هزینه بخشی از کار عمرانی شد. با همه

درآمدهایی که مسجد دارد، امروز مسجد مقروض است. این نکته‌ای بود که باید در مورد فضای اداری مالی و کمیسیون اداری مالی مسجد توضیح می‌دادم تا هم مستأجرها و هم مردم و هم امنا تکلیف خودشان را بدانند که چگونه با مسجد برخورد کنند که دچار حاشیه نشویم، گرفتار نشویم و مشکلات گذشته را دوباره تکرار نکنیم.

۲ کمیسیون فرهنگی

کمیسیون بعدی، کمیسیون فرهنگی است که نبض فرهنگی مسجد دستش است. متشکل از بسیج خواهران، بسیج برادران، اعضای فرهنگی که درون مسجد قادرند کمک کنند و امام جماعت است. طرح و ایده و نظر می‌دهند، سپس در جلسات نقد و بررسی می‌شود. تمام مناسبت‌های ملی و مذهبی را هم در کمیسیون فرهنگی می‌بینیم.

۳ کمیسیون عمران

کمیسیون بعدی مسجد ما کمیسیون عمران است که کلیه کارهای عمرانی مسجد را انجام می‌دهد. نه تنها برای برنامه‌های احداث بنای جدید، بلکه بنای قدیم را هم باید به روز داشته باشیم و برایش پرونده داریم. مثلاً فلان ساختمان که قدیمی است، بحث سرمایش و گرمایش و اینکه به ایزوگام و عایق نیاز دارد و ... در طول ماه، کمیسیون عمران که این بزرگواران پنج نفرند، در این فضا دائم مسجد را رصد می‌کنند. شیشه‌ای شکسته حتماً باید



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



خبریه‌مان در

بحث معیشت و

درمان نیز فعال

است. اگر عزیزان

مشکلات بیماری

داشته باشند،

مسجد مبلغی کمک

می‌کند. الحمدلله

در سال حدود

بیست و چهار مرتبه

سید کالا عرضه

می‌کنیم

را دارد. لذا کمیسیون را برای بحث تشریفات گذاشتیم که کارهای داخلی شبستان به عهده این عزیزان بزرگوار است. این کلبتی بود از فضای کمیسیون‌هایی که در مسجدمان داریم.

فعالیت‌های صندوق قرض الحسنه

موضوع بعدی بحث صندوق قرض الحسنه و خیریه است. از روزهای ابتدایی که توفیق خدمت در مسجد پیدا کردم، با مردم این را مطرح کردم که مسجد باید حتماً صندوق قرض الحسنه و خیریه داشته باشد. خدا را شکر امروز گردش مالی این صندوق، خیلی خوب و مطلوب است. الآن سقف وام‌های مسجد ده میلیون تومان است. البته برای زوج‌های جوان تا پانزده میلیون تومان هم در نظر می‌گیریم.

وام دانشجویی داریم برای عزیزانی که محصلند یا دانشجوی هستند تا کمک هزینه تحصیلی‌شان باشد. استقبال هم انصافاً خوب است.

خبریه‌مان در بحث معیشت و درمان نیز فعال است. اگر عزیزان مشکلات بیماری داشته باشند، مسجد مبلغی کمک می‌کند. الحمدلله در سال حدود بیست و چهار مرتبه سبد کالا عرضه می‌کنیم. لذا اوضاع صندوقمان هم خوب است.

هیئت‌امنا واقعاً موجب شد که آسیب و فساد نداشتیم، و خدای نکرده در بودجه مالی انحراف نباشد ●

ترمیم شود. حتی در جزئی‌ترین‌ها مثلاً در فضای سبز مسجد، گلی، گلدانی، باغچه‌ای، نیاز داریم که در فضای زیباسازی کاری انجام شود، این کمیسیون کارش را با قوت انجام می‌دهد. کمیسیون عمران در بخش خودش واقعاً مسلط بر کار است. دیگر برنامه‌های توجیهی نداریم، بلکه فرم‌های مربوطه خوبی را دفتر اداری مالی تهیه کرده و در اختیار آنان گذاشته. تیک می‌زنند فلان جا بازدید شد، فلان جا نقص دارد، فلان جا باید تکمیل شود. زمان تکمیل شدن فلان پروژه مثلاً بیست روز، یک ماه، دو ماه، شش ماه، تعیین می‌شود و الحمدلله کارها طبق زمان پیش می‌رود.

فناوری و رسانه



کمیسیون بعدی فناوری و رسانه است که متشکل از یک تیم پنج نفره است که این دوستان بزرگوارمان کلیه برنامه‌های مسجد را پوشش می‌دهند. در شبکه‌های اجتماعی و سایتمان، فعالیت‌های مسجد را از طریق تصویر و فیلمبرداری خبررسانی می‌کنند. مطالب لازم را بارگذاری می‌کنند تا مسجد را پویا و زنده نگه داریم.

کمیسیون داخلی



کمیسیون بعدی، کمیسیون داخلی مسجد است. کمیسیون داخلی زیرنظر کمیسیون عمران می‌شود و فضای شبستان را درگیر می‌کنیم. برنامه‌های پذیرایی و دعوت از شخصیت‌های سیاسی ملاحظات خاص خود

تبیین اخلاقی تأثیر عقلانی

محمد حسین جمال زاده

جهاد تبیین همانند هر فعالیت هدفمند دیگری الزامات و ضوابط خاصی دارد که اگر رعایت نشود، رسیدن به هدف و مقصد ممکن نخواهد بود.

اولین گام اساسی برای تأثیرگذاری، توأم بودن تبیین با عمل است.

اینکه فرموده‌اند: «كُونُوا دُعَاةَ النَّاسِ بِغَيْرِ اَلْسِنَتِكُمْ»^۱ به جهت عمق تأثیری است که دعوت با عمل بر مخاطب می‌گذارد. وقتی برای مخاطبی قصد داریم موضوعی را تبیین کنیم، اگر اثری از حرف‌ها و اعتقادی که داریم در زندگی خود وجود نداشته باشد، هر چقدر هم تلاش کنیم برای مخاطب مطلب را تبیین کنیم، تأثیری نخواهد داشت. حرف‌ها زمانی تأثیر خواهد داشت که همراه با عمل باشد. اولین شرط تأثیر کلام، عمل است که اگر به آنچه می‌دانی عمل کنی، نه تنها به علمت افزوده می‌شود، بلکه کلامت بوی جان می‌گیرد و بر جان خواهد نشست.

اما جان دادن به کلام شرط دیگری نیز دارد. سخنی بوی جان می‌دهد که در پی زنده کردن جان دیگری باشد و این مقصود جز با سوز دل حاصل نمی‌شود. کسی که می‌خواهد



پرونده ویژه

جهاد تبیین

جعفر صیدی

سرفراز هم چون سرو...

صفحه ۴۱

محمد رضا صفی خوانی

بررسی جایگاه زنان در ایران

صفحه ۴۸

دکتر فواد ایزدی

ایران و آمریکا؛ دیروز، امروز، فردا

صفحه ۵۲

پی‌نوشت

۱. علی بن حسن

طبرسی، مشکاة

الأنوار، ص ۴۶.

۲. نهج البلاغه،

خطبه ۲۰۰.

شرایط جهادی و عمل به‌هنگام است. جهاد با دشمن لوازمی دارد که حرکت به‌موقع و سریع از مهم‌ترین الزامات آن می‌باشد. عملی که دیرتر از زمانش انجام شود، هرچند ممکن است بی‌ارزش نباشد، اما سودی به حال جبهه حق نخواهد داشت؛ زیرا نوشدارو پس از مرگ سهراب چه سود؟!

استقامت و مداومت در تبیین و تکرار، از دیگر ویژگی‌های اخلاقی مبارزان جهاد تبیین است که اگر جدی گرفته نشود، ممکن است در برهه‌ای پیروزی به‌دست آید، اما درنهایت شکست رقم خواهد خورد. جهاد تبیین در مقابل هجمه تبلیغاتی دشمن شکل می‌گیرد و یکی از شروط اساسی برای شکست دشمن در عرصه تبلیغات و رسانه، استقامت و مداومت است؛ چراکه سازوبرگ دشمن در این جنگ تمام‌عیار است و نمی‌خواهد به‌راحتی حاصل زحماتش هدر رود و برای همین به حمله و هجوم اصرار خواهد داشت و تنها راهکار استقامت و ایستادگی است. ویژگی اخلاقی لازم دیگر برای جهاد تبیین، شجاعت و نترسیدن است. عرصه جهاد تبیین عرصه ابتلائات و سختی‌هاست و فقط کسی می‌تواند از ابتلائات سربلند بیرون آید که جز از خدای متعال از کسی هراسی نداشته باشد. عرصه جهاد علاوه‌بر گشایش‌های الهی، تنگناهایی که دشمن ایجاد می‌کند هم دارد که مهم‌ترین آنها فشارهای اجتماعی است. کسی که از جامعه و دیگران بترسد، قطعاً نمی‌تواند در برابر تهمت‌ها و دروغ‌هایی که ممکن است بشنود طاقت بیاورد. ●

وارد جهاد تبیین شود، اگر نسوخته باشد و آتش نگرفته باشد، بر مخاطبی که غرق شبهه و سؤال است، نمی‌تواند تأثیر چندانی بگذارد. جان آدمی نیز به نور ایمان و معنویت روشن است و هرچه شعله ایمان در دل قوی‌تر باشد، سوز دل و تأثیر کلام نیز بیشتر خواهد بود.

از دیگر شروط وادی تبیین، رعایت تقواست. توسل به دروغ و تهمت و ترویج شایعات برای اثبات حرف، نامش تبیین نیست و در فرهنگ اسلامی نیز جایگاهی ندارد. آن‌که در جهاد گام برمی‌دارد، روش متفاوتی با دشمن مقابل خود باید داشته باشد. آنجا که به امیرالمؤمنین (علیه السلام) اعتراض کردند که معاویه زیرک‌تر از توست، پاسخ حضرت روش خود را از معاویه جدا می‌کند و می‌فرماید: «لَوْ لَا التَّقَى لَكُنْتُ أَذْهَى الْعَرَبِ»^۲ اگر تقوا نبود من زیرک‌ترین فرد عرب بودم.

حال سرباز جهاد تبیین اگر در سپاه اسلام و حق باشد، نمی‌تواند تقوا را زیر پا بگذارد و از هر فریب و حيله‌ای برای رسیدن به مقصود خود استفاده کند. یکی از ابعاد تقوا در جهاد تبیین نیز کسب آگاهی و اطلاعات لازم در موضوعات تبیین است؛ زیرا قول بدون علم خلاف تقواست و باید اطلاعات و آگاهی کافی به‌دست بیاوریم تا بتوانیم بر مسیر تقوا استوار باشیم. البته عدم آگاهی نباید دستاویز سکوت باشد؛ چراکه در شرایط جهاد، کسب مقدمات و ابزار جنگی از واجبات است و نمی‌تواند عذری برای رفع تکلیف باشد. از دیگر ضابطه‌ها در جهاد تبیین توجه به

آجرها هم اذان می گویند

ظرفیت های مسجد برای
حرکت های تبیینی

جواد آهنگر



عزیمت به جهاد و ملاقات با پیامبر و ... انجام می گرفت.

از قضا مهم ترین ظرفیت مسجد به عنوان اصلی ترین بنای اسلامی از ابتدای تاریخ تاکنون، تبیین حقایق بوده است. از زمانی که خود پیامبر در مدینه مسجد النبی را بنا کرد تا دوره های بعد، مهم ترین اجتماعات و صحبت های اثرگذار در تاریخ اسلام در مسجد واقع شده و همگی نیز برای تبیین معارف وحیانی یا تشریح واقعه ای اجتماعی یا مطلبی است که مورد ابتلای مردم و جامعه بوده است.

لذا یکی از مکان های مهم و استراتژیک در

مسجد یکی از مهم ترین محل های اجتماعات مسلمانان و تربیون رسمی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله برای ابلاغ وحی و احکام الهی بوده است و سابقه ای دیرینه و جایگاهی والا در تبیین دارد.

قرائت آیات وحی در مدینه، خطبه های نبوی برای مردم، منبرهای امیرالمؤمنین در کوفه، سخنان کوبنده دختر پیامبر در مدینه، خطبه های غزای زینب کبری و زین العابدین علیه السلام، همگی حکایت از تحولات اجتماعی و تاریخ سازی می کند که منشأ همه آنها «مسجد» بوده است.

اساساً مسجد در جامعه اسلامی زیربنای بسیاری از حرکت های اجتماعی است که تاریخچه اش به صدر اسلام بازمی گردد که در مسجد علاوه بر عبادت پروردگار و قرائت قرآن، تعلیم معارف الهی، آماده سازی برای

”
اساساً مسجد در
جامعه اسلامی
زیربنای بسیاری
از حرکت های
اجتماعی است
که تاریخچه اش
به صدر اسلام
بازمی گردد



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

۶۶

اولین و شاید
مهم‌ترین ظرفیت
مسجد مخاطب
مسجد است.
هر چقدر یک
مسجد نمازگزاران
و مخاطب بیشتری
داشته باشد،
ظرفیت بیشتری
برای تبیین معارف
و مسائل اجتماعی
دارد

مسجد یا حتی سرویس بهداشتی مناسب. گاهی برای حضور مانعی وجود ندارد، بلکه باید انگیزه‌های متنوعی برای حضور در مسجد ایجاد کرد؛ مثل رنگ‌آمیزی و تزئینات مناسب مسجد، گل‌کاری و رسیدگی به محوطه مسجد و مواردی از این قبیل.

در هر صورت عامل مهم و اثرگذار برای حرکت‌های تبیینی در مسجد کمیت و کیفیت نمازگزاران مسجد است که باید توسط خادم مسجد مورد توجه ویژه قرار گیرد.

امام مسجد، رکن اساسی

دومین رکن مسجد امام جماعت است. مهم‌ترین عامل جهت‌دهنده به غالب فعالیت‌های مسجد، چه عبادی و چه غیرعبادی، امام مسجد است که در اعمال عبادی جلودار نمازگزاران است و در سایر مسائل نیز می‌تواند همانند علما جلودار حرکت‌های اجتماعی و خدمت‌رسانی نیز باشد. بسیاری از ظرفیت‌های تبیینی مسجد فقط به‌دست امام مسجد فعال می‌شود. اینکه کسی که در نماز جلودار مردم باشد، هدایت فکری و اجتماعی مردم را نیز به عهده داشته باشد و در مسائل دینی و اجتماعی و سیاسی نیز جلودار مردم باشد و برای آنان تبیین کند، از ظرفیت‌های منحصربه‌فرد امام مسجد است؛ چراکه تأثیرگذاری سخنانش بیشتر است و دسترسی روزانه مردم به او نیز راحت‌تر است. منبرهای کوتاه قبل و بعد یا بین دو نماز، سخنرانی مراسم مسجد و پرداختن مستقیم

جهاد تبیین، «مسجد» است. همان‌گونه که از صدر اسلام مسجد محل اصلی تبیین معارف دینی بوده، امروز نیز یکی از ظرفیت‌های مسجد برای تبیین منبرهای معرفتی و اعتقادی است. البته تبیین دین همیشه صورت می‌گرفته است، اما با توجه به هجوم بی‌سابقه دشمن به اعتقادات و خصوصاً حکومت دینی، باید یکی از مهم‌ترین ملاحظات، تبیین معارف در مسجد باشد.

مخاطبان و نمازگزاران، اولین ظرفیت مسجد

اولین و شاید مهم‌ترین ظرفیت مسجد مخاطب مسجد است. هر چقدر یک مسجد نمازگزاران و مخاطب بیشتری داشته باشد، ظرفیت بیشتری برای تبیین معارف و مسائل اجتماعی دارد. در میان مخاطبان و نمازگزاران نیز جوانان و نوجوانان به‌مراتب اهمیت بیشتری دارند تا سایر اقشار مسجد.

اهالی مسجد و نمازگزاران مسجد قوای مسجدند که هر فعالیتی که در خدمت افزایش قوای مسجد، خصوصاً نوجوانان و جوانان، قرار بگیرد، یقیناً ظرفیت مسجد برای حرکت‌های تبیینی را نیز افزایش می‌دهد. حضور نوجوانان و جوانان - حتی کودکان - در مسجد سرمایه‌ای است که باید قدر آن به‌درستی درک شود و مقدمات حضور آنان در مسجد را فراهم ساخت. گاهی برای حضور نمازگزاران در مسجد موانعی وجود دارد که می‌توان آنها را برطرف کرد؛ مثل نظافت و تمیز کردن مسجد یا مشکلاتی از قبیل گنجایش



جهاد تبیین

”

مهم‌ترین عامل
جهت‌دهنده به
غالب فعالیت‌های
مسجد، چه عبادی
و چه غیرعبادی،
امام مسجد است
که در اعمال عبادی
جلودار نمازگزاران
است و در سایر
مسائل نیز می‌تواند
همانند علما
جلودار حرکت‌های
اجتماعی و
خدمت‌رسانی نیز
باشد

به موضوعات دارای اولویت برای تبیین، چه مسائل دینی و اعتقادی و چه مسائل اجتماعی و سیاسی، از ظرفیت‌های تبیینی مربوط به امام مسجد است.

حلقه‌های معرفتی نوجوانان و جوانان

توجه ویژه به نوجوانان و جوانان در مسجد یکی از امور مهمی است که باید توسط خدام و امام مسجد مورد توجه ویژه باشد. یکی از راه‌های جذب و ارتباط با جوانان ایجاد حلقه‌های معرفتی و پرسش‌وپاسخ در مسجد است که می‌تواند محلی برای تبیین و گفتگو با نوجوانان و جوانان باشد. در بسیاری از مساجد حلقه‌های معرفت گاهی از نماز جماعت شلوغ‌تر شده و خود همین حلقه‌ها عامل اتصال با مسجد و جذب به نماز جماعت شده است.

در میان حلقه‌های معرفتی توجه ویژه به دختران و بانوان مسجد از اهمیت بالایی برخوردار است. برگزاری حلقه‌های معرفتی دخترانه و مشاوران دینی بانوان از مواردی است که می‌تواند بستر مناسبی برای حرکت‌های تبیینی در مسجد باشد.

تابلو اعلانات مسجد

یکی از رایج‌ترین و در دسترس‌ترین ظرفیت‌های مسجد برای انتقال پیام و اطلاعات به مخاطب، ایجاد تابلو اعلانات برای مسجد و استفاده هنرمندانه و خلاقانه از آن است. ساخت تابلو اعلانات زیبا و همچنین قرار

دادن محتواهای مناسب و خلاقانه در آن یکی از بسترهای مناسب جهت معرفت‌افزایی برای مخاطب مسجد است. متأسفانه به کارکردهای تبیینی تابلو اعلانات و مطالب دینی و سیاسی و اجتماعی آن در بسیاری از مساجد توجه نمی‌شود و صرفاً مراسم‌های مسجد در آن اعلام می‌شود.

غرفه‌های نمایشگاهی

در برهه‌های مختلف می‌توان با همکاری اعضای ثابت مسجد و همچنین برنامه‌ریزی مناسب غرفه‌های نمایشگاهی تبیینی ایجاد کرد و از ظرفیت‌های مختلف مثل غرفه کودک، غرفه مشاوره، غرفه اطلاعات و تحلیل سیاسی بهره برد. استفاده از قالب‌های جذاب و خلاقانه و همچنین انتقال غیرمستقیم و هنرمندانه از ویژگی‌های مجموعه‌های نمایشگاهی است که برای استفاده در حرکت‌های تبیینی بسیار مناسب است.

مراسم مناسبی

برگزاری مراسم سیاسی. اجتماعی در مسجد در کنار مراسم عبادی یکی از ظرفیت‌های فوق‌العاده مسجد است. حضور نمایندگان مجلس و شوراهای تحلیلگران سیاسی اجتماعی از دیگر ظرفیت‌های مسجد برای حرکت‌های تبیینی است. ایام الله دهه فجر، سایر مناسبت‌های ملی و سیاسی و اتفاقات اجتماعی روزانه کشور، هر کدام می‌تواند بهانه خوبی برای حرکت‌های تبیینی در مسجد باشد ●



در میان طوفان‌ها سرفراز هم چون سرو

مروری بر آشوب‌ها و حرکات تخریبی در تاریخ انقلاب اسلامی

جعفر صیدی

“
در این درگیری که
حدود یک سال
به طول انجامید،
ارتش و سپاه
پاسداران هر دو
برای خاموش کردن
این فتنه دست به
کار شده و با اعزام
نیرو از استان‌های
مختلف به کمک
نیروهای انقلابی
شتافتند

تاریخ جهان به روشنی دیده می‌شود که هیچ حرکت و جنبشی به اندازه انقلاب اسلامی مورد دشمنی و هجمه از طرف دولت‌های استکباری واقع نشده؛ چراکه استکبار جهانی در اکثر انقلاب‌ها و جنبش‌ها یا نفوذ کرده و آنها را به سمت مطامع خود کشیده است یا توانسته به لطایف الحیلی آنها را از میان بردارد. اما در نفوذ به انقلاب اسلامی و تغییر مسیر این انقلاب تا آنجا که هدفش بوده موفق نشده است. لذا

تمام حرکات و تغییرات در سطح اجتماع مخالفان و موافقانی دارد. از کوچک‌ترین اتفاقات اجتماعی تا بزرگ‌ترین آنها، از تحرکات گروهی کوچک در جیبوتی تا انقلاب کبیر فرانسه، هر کدام را که مرور کنی، افرادی را در مخالفت یا موافقت با آنها می‌توان یافت. انقلاب اسلامی ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست و از شروع تاکنون مخالفت‌ها و موافقت‌ها به اشکال مختلف نمایان بوده است. اما با کمی نگاه به



جهد تبیین

دشمنی خویش را در قالب‌های مختلف به کار گرفته است تا بتواند این حرکت عظیم مردم ایران را به سمت نابودی یا استحاله بکشد. با مرور تاریخ درمی‌یابیم استکبار جهانی از غرب و آمریکا گرفته تا شوروی سابق با روش‌های مختلف در زمان‌های گوناگون نسبت به ضربه زدن به انقلاب اسلامی و ایجاد شکاف بین آحاد مردم و ایجاد بدبینی کوتاهی نکرده و تا توانسته در این عرصه اسب چپاول و خسونت تاخته‌اند.

اولین اختلاف‌افکنی و ایجاد جنگ را می‌توان یک روز پس از پیروزی انقلاب اسلامی، یعنی روز ۲۳ بهمن سال ۵۷ با تحریک کمونیست‌های شوروی و هم‌پیمانان آنها در ترکمن صحرا و بندر ترکمن مشاهده کرد. در این واقعه تاریخی پس از تسخیر برخی از ساختمان‌های دولتی توسط نیروهای انقلابی، احزاب فداییان خلق و همچنین مجاهدین خلق و کمونیست‌های شوروی‌خواه با ایجاد تفرقه و گفتن اینکه «شیعه‌ها با مسلح شدن قصد انتقام جویی و کشتار اهل سنت را در نظر دارند» جنگ شهری بین گروه‌های مختلف اهل سنت با نیروهای

انقلابی را پی‌ریزی کردند.

در این درگیری که حدود یک سال به طول انجامید، ارتش و سپاه پاسداران هر دو برای خاموش کردن این فتنه دست به کار شده و با اعزام نیرو از استان‌های مختلف به کمک نیروهای انقلابی شتافتند. از طرف دیگر در همین حین غائله کردستان با همکاری کمونیست‌ها، دموکرات‌ها و کومله‌ها در کردستان و مناطق کردنشین غرب کشور ایجاد شد.

حزب دموکرات کردستان که سال ۱۳۲۳ و در زمان اشغال ایران توسط متفقین و با پشتیبانی شوروی اعلام موجودیت کرده بود، پس از خروج اشغالگران از هم‌پاشید. این حزب پس از سه دهه سکوت در ۲۴ بهمن ۱۳۵۷ که تنها دو روز از پیروزی انقلاب گذشته بود، به پشوانه حمایت بیگانگان و به‌خصوص آمریکا، ادعای خودمختاری و جدایی‌طلبی کرد. به دنبال حملات متعدد عناصر مسلح این گروهک به پاسگاه‌های ژاندارمری و خلع سلاح آنها هیئتی از سوی دولت موقت در روز ۳۰ بهمن ۵۷ برای مذاکره با رهبران ناآرامی‌ها عازم مهاباد شد.

”
گروهی به نام
«سرمچاران
(فداییان) خلق
بلوچ» هم این‌گونه
اعلام مواضع
کردند: «ریختن
خون برادران
کرد را به شدت
محکوم می‌کنیم،
خودمختاری را
حق مسلم تمامی
خلق‌های تحت
ستم از جمله خلق
بلوچ می‌دانیم و...»

سفر هیئت حسن نیت به کردستان، شهریور ۱۳۵۸



کمیته‌های انقلاب و نیروهای انقلابی ایجاد کرد که البته با هوشیاری مردم به سرانجام خاصی نرسید.

اما در کردستان روبه‌رو بر شدت اقدامات گروهک کومله افزوده می‌شد: حمله به پادگان نظامی، کمین و کاشت مین در سر راه نیروهای نظامی، ترور و ارباب افراد بومی و غیربومی، مصادره و به آتش کشیدن امکانات دولتی و گرفتن مالیات از مردم، از جمله اقدامات تخریبی حزب دموکرات بود. این حزب با اینکه با دولت وقت به آتش بس رضایت داده بود، اما یک ماه پس از آتش بس به‌منظور نفوذ به آذربایجان غربی، در بسیاری از شهرهای این استان از قبیل نقده به جنایات وحشیانه‌ای دست زد و در همان زمان به برخی از شهرهای کرمانشاه از قبیل پالوه نیز حمله کرد و آنها را تسخیر کرد. جنایات حزب دموکرات و اشرار در کردستان به حدی وحشتناک و غم‌انگیز بود که قلب امام را به درد آورد؛ به‌گونه‌ای که ایشان از تاریخ ۵۸/۵/۲۷ لغایت ۵۸/۶/۱۶، یعنی طی ۲۰ روز حکم، پیام و سخنرانی در رابطه با کردستان داشتند. پس از پیام نهایی امام در مرداد

روزنامه اطلاعات، ۲۹ خرداد ۱۳۵۸



در حالی که گروه‌های مسلح اقدامات تروریستی و خرابکارانه خود را آغاز کرده بودند، دولت موقت که برخی از عناصر مجاهدین خلق نیز در آن نفوذ داشتند، در برابر گسترش نفوذ گروه‌های تجزیه‌طلب در کردستان سیاست مماشات را در پیش گرفت. فردای روز مذاکره پادگان مهاباد سقوط کرد و تمام سلاح‌ها و مهمات آن به غارت رفت. ۱۸ دستگاه تانک، ۳۶ قبضه توپ سنگین و هزاران قطعه سلاح توسط اعضای حزب دموکرات از پادگان خارج شد و سپس پادگان را آتش زدند.

در همین زمان آمریکایی‌ها نیز ضمن پیگیری دقیق این حادثه و حوادث مشابه آن حمایت‌های خود را به‌صورت پنهانی ادامه می‌دادند. در همین گیرودار گروهی به‌نام «سرمچاران (فداییان) خلق بلوچ» هم در مورد حوادث سنده و خواست‌هایشان این‌گونه اعلام مواضع کردند: «ریختن خون برادران کرد را به‌شدت محکوم می‌کنیم، خودمختاری را حق مسلم تمامی خلق‌های تحت ستم از جمله خلق بلوچ می‌دانیم و...». برخی درگیری‌ها را نیز این گروهک در سیستان و بلوچستان با

“
جنایات حزب
دمکرات و اشرار در
کردستان به حدی
وحشتناک و
غم‌انگیز بود که
قلب امام را به درد
آورد؛ به‌گونه‌ای که
ایشان از تاریخ
۵۸/۵/۲۷ لغایت
۵۸/۶/۱۶، یعنی طی
۲۰ روز حکم،
پیام و سخنرانی در
رابطه با کردستان
داشتند

پایان جنگ، ایران به کشوری با ویرانی‌های فراوان تبدیل شده بود؛ اما جنگ فقط در ظاهر پایان یافته بود، ولی در باطن هنوز جنگ اقتصادی، فرهنگی و... ادامه داشته و دارد

انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸



۵۸ تاریخ گواهی می‌دهد که سیل عظیمی از نیروهای مردمی و ارتشی به‌سوی پاوه رهسپار شدند. هزاران نفر جلوی نخست‌وزیری طلب اسلحه می‌کردند. افراد زیادی با پای پیاده از کرمانشاه به‌سوی پاوه حرکت کردند. دشمن پا به فرار گذاشت و شهرهای مریوان، بسطام، بانه، سردشت، مهاباد، بوکان و سقز به تصرف نیروهای انقلاب در آمد و سران حزب دموکرات و کومله به عراق فرار کردند. استکبار جهانی غیر از اینکه با تجهیز گروه‌ها و گروهک‌های تجزیه‌طلب درصدد مبارزه با انقلاب ایران بود، در نقشه‌ای دیگر با ساماندهی گروه‌هایی مثل گروهک فرقان و مجاهدین خلق شروع به ترور سرمداران، تأثیرگذاران و اندیشمندان انقلابی از قبیل شهید مطهری، شهید رجایی، مفتاح، باهنر و بهشتی نمودند.

در میان گروه‌های تروریست نقش مجاهدین خلق به‌شدت پُررنگ بود؛ به‌صورتی‌که سازمان مجاهدین خلق یک روز پیش از برکناری بنی‌صدر از ریاست جمهوری توسط مجلس، با شورش مسلحانه علیه نظام وارد فاز مسلحانه شد.

انفجار دفتر نخست‌وزیری، ۱۳۵۸



در روزهای ۶ و ۷ تیر عوامل سازمان مجاهدین خلق اقدام به انفجار بمب در مسجد ابوذر و دفتر حزب جمهوری اسلامی کردند. در ماجرای انفجار بمب در مسجد ابوذر، آیت‌الله خامنه‌ای، امام‌جمعه موقت تهران و نماینده امام در شورای عالی دفاع، به‌شدت مجروح شد و در ماجرای انفجار بمب در دفتر حزب جمهوری اسلامی، آیت‌الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و بیش از ۷۰ وزیر و نماینده مجلس به شهادت رسیدند.

نظام جمهوری اسلامی که پیش از آن تجربه ترورهای گروهک فرقان و ناامنی‌های غرب کشور و... را داشت، برای مقابله با اقدامات گسترده امنیتی سازمان مجاهدین خلق، تصمیم به تشکیل مجموعه اطلاعاتی علاوه بر واحدهای اطلاعاتی ارتش، نخست‌وزیری، دادستانی و... کرد. اطلاعات سپاه با دستگیری برخی از اعضای سازمان توانست به‌تدریج بر فعالیت‌های سازمان اشراف و برخی از اقدامات آنان را خنثی کند.

سازمان مجاهدین خلق که پس از شورش مسلحانه، زندگی مخفی را برگزیده بود، به‌شدت

کوی دانشگاه تهران، ۱۸ تیر ۱۳۷۸

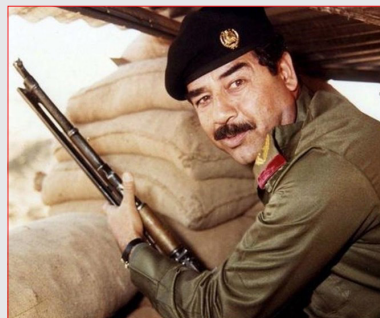


علیه ایران، انقلاب اسلامی را در به دست آوردن منابع حیاتی خویش نیز به شدت تحت فشار قرار دادند؛ به گونه ای که بسیاری از مردم، بیماران و جانبازان برای تهیه دارو با مشکلات عدیده ای مواجه شدند.

با پایان جنگ، ایران به کشوری با ویرانی های فراوان تبدیل شده بود؛ اما جنگ فقط در ظاهر پایان یافته بود، ولی در باطن هنوز جنگ اقتصادی، اطلاعاتی، فرهنگی و ... هنوز ادامه داشته و دارد. در سال های پس از جنگ، استکبار جهانی با ایجاد جبهه ای جدید در مناسبات ایران و تأسیس احزاب مختلف زاویه دار با جمهوری اسلامی و حمایت مخفیانه از آنان توانست دوستان خود را به مناسب مهم دولتی رسانده و از آنان در موقعیت های مختلف استفاده نماید. به طور مثال با ایجاد شکاف بین آحاد جامعه کم کم برخی از مردم را به مخالفت با جمهوری اسلامی سوق داد. از این جمله می توان به وقایع کوی دانشگاه در سال ۱۳۷۸ اشاره نمود.

دشمن که تا آن زمان از فتنه های بزرگی چون فتنه ملی گرایان، جنگ تحمیلی، فتنه شیخ

آغاز جنگ عراق علیه ایران، ۱۳۵۹



امنیتی شده و اعضای آن هر لحظه ممکن بود در تهران یا یکی از شهرهای کشور اقدام به ترور هدفمند یا ترور کور کنند یا اینکه با بمب گذاری در مکانی، جمعی از مردم را به شهادت برسانند. استکبار جهانی، به خصوص آمریکا، پس از اینکه با برنامه ریزی ترور به مقابله با جمهوری اسلامی پرداختند، در جبهه های دیگر نیز با تحریک صدام و توسعه برنامه های نظامی عراق توانستند به کمک صدام و حزب بعث به ایران حمله کرده و به صورت مستقیم وارد جنگ با ایران شوند. جنگ تحمیلی به مدت هشت سال به طول انجامید و عراق با یاری ۳۸ کشور علیه ایران اقدامات فراوانی را انجام داد؛ از بمباران شهرهای مختلف در ایران گرفته تا حملات موشکی به زیرساخت ها و تأسیسات اصلی و همچنین بمباران شیمیایی برخی شهرها و جبهه های نبرد. استکبار جهانی با این اقدامات توانست بسیاری از منابع و نیروهای جمهوری نوپای اسلامی را مشغول جنگ کرده و جامعه ایران را به چالش بزرگی به نام جنگ تحمیلی کشاند. اما این پایان کار آنها نبود؛ در ساحتی دیگر با اعمال تحریم های اقتصادی

۶۶
رسانه های پیگانه و
اپوزیسیون خارج از
کشور که در رویای
«ختم انقلاب»
دست آشفانی و
پایکوبی می کردند،
با ارسال اخبار و
گزارش های کذب،
سعی در کشاندن
دامنه آشوب ها
به شهرهای دیگر
داشتند



جهاد تبیین

”

حماسه ۲۳ تیر یک

درس بزرگ برای
همگان داشت و
آن اینکه این ملت
از انقلاب خود،
در هر شرایطی
پاسداری می‌کند و
به هیچ‌کس اجازه
نمی‌دهد که با ثمره
خون شهیدان و
خون دل‌های ملت
بازی کند

ساده لوح و ... به نتیجه نرسیده بود، با مهیا دیدن شرایط، این حادثه را طراحی و اجرا کرد. در آن سال هاگفتمان جدیدی شکل گرفته بود که بعضاً مغایر باگفتمان اصیل انقلاب اسلامی بود. گفتمانی که به بهانه «توسعه سیاسی» با پوشش اصلاحات اما با ماهیتی سکولاریستی، در کشور شکل گرفته بود و حوزه‌های مهمی چون بدنه اجرایی و عرصه قانونگذاری با نقاب دین‌داری و مردم‌سالاری در اختیار این جریان بود. شرایط فوق به‌ترین موقعیت برای طراحی دشمن بود. اما واقعه کوی دانشگاه چگونه شکل گرفت؟ در همان سال‌های آغازین دولت به اصطلاح اصلاحات، روزنامه‌های زنجیره‌ای به پایگاه دشمن تبدیل گردید و با زیرسؤال بردن مبانی اسلام و انقلاب به غوغاسالاری و ایجاد التهاب پرداخته و هر روز به بهانه‌ای، فضای سیاسی کشور را متشنج می‌کردند. لذا مجلس پنجم که در اوایل سال سوم دوره فعالیت خود بود، با علم به این واقعیت که بخش مهمی از ناهنجاری‌های ناشی از نقاط ضعف و نواقص قانون مطبوعات سال ۶۴ است، تصمیم به اصلاح آن گرفت. این تصمیم مجلس، به بهانه تحدید آزادی مطبوعات با مخالف مهاجرانی وزیر ارشاد وقت به‌عنوان موضع رسمی دولت اصلاحات روبرو شد. در همین راستا مطبوعات زنجیره‌ای با به راه انداختن هیاهو و جنجال سعی در وادار نمودن مجلس به عقب‌نشینی از تصمیم خود داشتند. لذا روزنامه سلام یک روز قبل از مطرح شدن این طرح در مجلس، در اقدامی غیرقانونی، نامه‌ای کاملاً سزّی را

منتشر کرد که در آن از طرح اصلاح مطبوعات و ارتباط آن با سعید امامی سخن به میان آمده بود. در پی این اقدام وزارت اطلاعات شکایتی را علیه روزنامه سلام تنظیم و آن را تسلیم قوه قضائیه نمود که در ادامه این روزنامه به جرم انتشار اسناد طبقه‌بندی شده، توقیف گردید. بعد از این اتفاق، کوی دانشگاه تهران که از مدت‌ها پیش بر اثر تحرکات عوامل افراطی به خصوص گروهک نهضت آزادی در تب و تاب به سر می‌برد، با انگیزه مخالفت با تصویب کلیات طرح اصلاح قانون مطبوعات و توقیف روزنامه سلام، در شامگاه پنجشنبه هفدهم تیرماه به صحنه تجمع اعتراض‌آمیز و درگیری‌های خشونت‌بار تبدیل گردید. عناصر ضدانقلاب نیز پس از اطلاع از اوضاع، به میان دانشجویان آمده و تحریک‌کنندگان حزبی درون دولت نیز با دمیدن در تنور احساسات، با سخنرانی‌ها و شایعات و جعل اخبار کذب نظیر «به خاک و خون کشیده شدن تعدادی از دانشجویان کوی دانشگاه» زبانه‌های آتش را شعله‌ور ساخته و حوادث غم‌انگیزی را رقم زدند. تجمعات غیرقانونی، اعمال خرابکارانه و خلاف قانون نظیر تعریض به عابران، تخریب اموال عمومی و خصوصی و اهانت و هتاک به مسئولان بلندپایه نظام، چند روزی فضای بعضی از خیابان‌های تهران را متشنج کرده بود.

در دیگر سو رسانه‌های بیگانه و اپوزیسیون خارج از کشور که در رویای «ختم انقلاب» دست‌افشانی و پایکوبی می‌کردند، با ارسال اخبار و گزارش‌های کذب، سعی در کشاندن



دشمن با فهمیدن
این موضوع سعی بر
این دارد که با جنگ
رسانه‌ای و فرهنگی
مردم را نسبت به
این انقلاب دلسرد
کرده و با ایجاد
شکاف اجتماعی و
جنگ داخلی ایران
را به سمت آشوب و
نابودی بکشاند، اما
مردم ایران همواره
آگاه‌تر، استوارتر
و قوی‌تر پیش
می‌روند

دارد این است که در این آشوب‌ها بسیاری از اغتشاشگران مسلح شده بودند و با پروژه کشته‌سازی سعی در تحریک احساسات جامعه و به‌خصوص نسل جوان داشتند. این آشوب که حدود هشت ماه طول کشید، بهانه جدیدی به دست غرب و آمریکا داد تا تحریم‌های دیگری را به تحریم‌های اقتصادی قبل علاوه کنند. هرچند آتش این آشوب نیز با پیام حضرت امام خامنه‌ای و هوشیاری مردم در ۹ دی خاموش شد، اما راهی را به روی استکبار جهانی گشود که بتواند با همین تجربه در سال ۹۸ نیز سناریوی را شبیه به همان نمایش سال ۸۸ اجرا کرده و غائله بنزین ۹۸ را رقم بزند. این غائله نیز با بررسی ساده‌ای به نقش عوامل نفوذی و غریزه و همچنین دولت و رئیس‌جمهور آن دوره اشاره‌ای روشن دارد. با بررسی این اتفاقات پی می‌بریم که هرچه جمهوری اسلامی ایران قدرت و تجربه کشورداری بیشتری کسب می‌کند، در مقابل دشمنی استکبار نیز جهت‌ها و نمودهای بیشتری پیدا می‌کند؛ اما هوشیاری مردم و علاقه آنان به انقلاب خویش و نظام اسلامی تمام نقشه‌های دشمنان را نقش بر آب می‌کند. دشمن با فهمیدن این موضوع سعی بر این دارد که با جنگ رسانه‌ای و فرهنگی مردم را نسبت به این انقلاب دلسرد کرده و با ایجاد شکاف اجتماعی و جنگ داخلی ایران را به سمت آشوب و نابودی بکشاند، اما مردم ایران همواره آگاه‌تر، استوارتر و قوی‌تر پیش می‌روند ●

دامنه آشوب‌ها به شهرهای دیگر داشتند و بالاترین حجم اخبار، گزارش‌ها و تصاویر را به سراسر دنیا ارسال می‌کردند؛ به‌گونه‌ای که بسیاری از سران کشورهای دنیا خود را آماده فرستادن پیام تبریک برای پادشاه یا رئیس‌جمهور آینده ایران نموده بودند. در این میان تعدادی از فریب‌خوردگان اپوزیسیون خارج کشور نیز با بستن چمدان‌های خود، برای ورود به ایران لحظه‌شماری می‌کردند. اما به یک‌باره و با پیام ولی فقیه زمان و سپس حضور میلیونی مردم، همه رؤیاهای دشمن به یأس تبدیل شد.

فقط یک روز بعد از این پیام یعنی در روز ۲۳ تیرماه، اقیانوسی از یک ملت بیدار دل، روانه کوچه‌ها و خیابان‌ها گردید تا بار دیگر اثبات نمایند که رهبری انقلاب و مردم هوشیار و هوشمند این نظام، از چه ظرفیت‌های بی‌بدیل و شگفت‌آوری در تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها برخوردارند. در واقع حماسه ۲۳ تیر یک درس بزرگ برای همگان داشت و آن اینکه این ملت از انقلاب خود، در هر شرایطی پاسداری می‌کند و به هیچ‌کس اجازه نمی‌دهد که با ثمره خون شهیدان و خون دل‌های ملت بازی کند.

در فتنه ۸۸ هم با بررسی ساده‌ای می‌توان به نقش برخی غرب‌دوستان و سینه‌چاکان آمریکا پی برد. در این واقعه نیز استکبار جهانی با برنامه‌ریزی رسانه‌ای و جنگ خبری توانست کشور را به سمت آشوب بکشد. اما تفاوت عمده‌ای که فتنه ۸۸ با وقایع قبل

بررسی جایگاه زنان در ایران و مقایسه با پیش از انقلاب و سایر کشورها

محمد رضا صفی خانی

موجودی بی خاصیت، زنده به گور می شدند. ظهور اسلام در جزیره العرب خط بطلانی بر این اعتقاد خرافی و جاهلی بود. اسلام تنها دینی است که جایگاه و عظمتی ویژه و متناسب با شئون انسانی و الهی به زن داده است.

در ادیان قبل از اسلام نیز زن مورد ظلم واقع بود. در یهود رسماً زن در حاشیه و طفیلی مرد به حساب آمده و آنچه در تورات و انجیل برا جوامع برجای مانده است، همگی از جایگاه پایین زن حکایت دارد و زنان در آیین یهود هیچ جایگاه مستقلی ندارند!

زن در طول تاریخ به دنبال کسب هویت حقیقی خویش بوده و در هر دوره ای به گونه های مختلفی مورد ظلم واقع شده است. البته در مقاطعی نیز در راستای بازیابی هویت حقیقی خود خدمات شایانی دریافت کرده است.

قبل از ظهور اسلام، در دوره جاهلیت، زن در پایین ترین مرتبه خود بود و دختران به عنوان



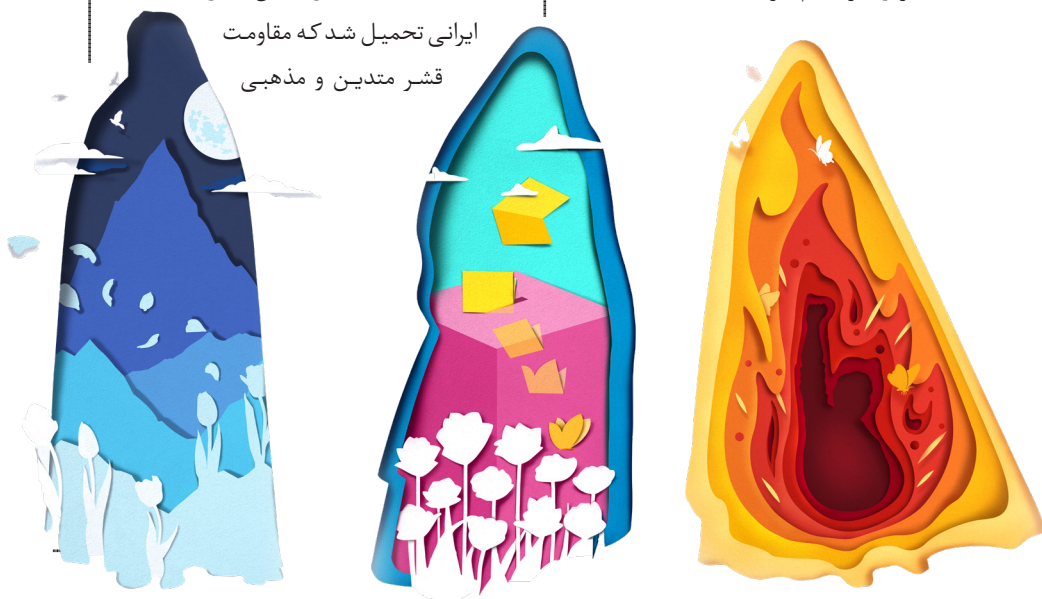
حضور اجتماعی زن در ایران، در تاریخ معاصر، به صورت جدی و رسمی در دوره پهلوی اول شکل گرفت؛ ولی هویت زن ایرانی را که در دوره های مختلف مظلوم واقع شده است، چند رتبه تنزل داد؛ به گونه ای که تبعات و چالش های آن تا جامعه امروزی ما امتداد پیدا کرده است. حضور اجتماعی ناقص و پر از ایراد که نه تنها جایگاه و هویت زن را در جامعه ارتقا نداد، بلکه به خاطر تقلید کورکورانه از غرب به جای هویت بخشی صحیح و ایجاد جایگاه اجتماعی حقیقی برای زن، او را به کالایی تبدیل ساخت که وسیله لذت جویی مردان در جامعه باشد.

اولین بار که قانون کشف حجاب در دوره پهلوی به تقلید از فرهنگی غربی در ایران اجرا شد، نسخه ای غلط و ناقص به زن

با ظهور مسیحیت و اینکه حضرت عیسی (ع) مسیحیت را دین رحمت و مهربانی معرفی کرد، زنان جایگاهی یافتند. اما پس از ایشان زمانی که هدایت مسیحیت به شاگردان ایشان رسید، مجدداً زنان مورد ظلم واقع شدند و آنچه از مسیحیت تحریف شده باقی ماند، تقویت رویه ظالمانه به زنان بوده و هست.

در کشور ما علی رغم اینکه سالیان سال دین رسمی مردم اسلام بوده است، قبل از پدیده انقلاب و تشکیل حکومت اسلامی، در دوران معاصر، هیچ اثری از ارزش دهی واقعی و داشتن جایگاه حقیقی برابر با مردان برای زنان دیده نمی شد و همواره مردان اصل و زنان طفیلی آنان بوده اند؛ درحالی که تنها معیار واقعی برای فضیلت مرد و زن نسبت به یکدیگر از نظر اسلام تقواست.

ایرانی تحمیل شد که مقاومت
قشر متدین و مذهبی



”

اولین بار که قانون کشف حجاب در دوره پهلوی به تقلید از فرهنگی غربی در ایران اجرا شد، نسخه‌ای غلط و ناقص به زن ایرانی تحمیل شد که مقاومت قشر متدین و مذهبی ایران را به همراه داشت

ایران را به همراه داشت. بخشی از زنان به عرصه اجتماع راه یافتند، اما تلقی حکومت از این حضور به منزله حضور جسم جذاب زن در میان مردان در جامعه بود. قانونی که به جای اینکه در خدمت استعدادها و هویت حقیقی زن ایرانی باشد، او را به یک کالای مادی در جامعه برای مردان تبدیل ساخت و طبیعتاً با این نسخه برای زنان کسانی که جسم زیباتری دارند و توجه بیشتری از مردان به خود جذب می‌کنند، موفق‌تر و جایگاه بالاتری دارند؛ خواه از فضائل و ارزش‌های انسانی بهره‌ای برده باشند یا نه! قبل از انقلاب شاهد حضور زنان در دربار و کنار شاهان و مدیران هستیم، اما در جایگاه‌های حقوقی و تخصصی برای سامان‌دهی به مسائل اجتماعی - حتی در بخش‌های مربوط به امور زنان - خبری از

زنان نیست و حضور زنان در مناصب حکومتی محدود است. حضور زنان در دربار شاهان نیز صرفاً با معیارهای مادی و براساس تبرج و زیبایی جسمی زنان بوده است، نه تخصص یا فضیلت‌ها و ارزش‌های انسانی!

تقلید کورکورانه از غرب و جنبش‌های زنانه در غرب موجب شد هویت زن ایرانی متحمل ظلمی دیگر شود و بار دیگر درگیر نسخه‌های غلط و تفسیرهای مادی از زن شود و معیارهای مادی بر آینده اجتماعی زنان سایه بیندازد.

سایه سیاهی که تاریخ بر هویت زن انداخته - به دلیل تعاریف غلط و مردسالارانه که در صدر اسلام نیز وجود داشته - زن را همواره در جستجو و طلب جایگاهی برابر و مساوی با مردان قرار داده؛ به گونه‌ای که معیار کمال زن در نظر عرف رسیدن به مقام مرد است و خود این بزرگ‌ترین ظلمی است که به زن شده است. درحالی‌که از نظر اسلام نه تنها زنان هویتی مستقل از مردان دارند و به رسمیت شناخته می‌شوند، بلکه کمال و نقش‌آفرینی‌های آنان در جامعه نیز متناسب با تفاوت‌ها و ظرافت‌های زنانه از دیدگاه اسلام است.

دو چالش مهمی که هویت زن در طول تاریخ طی کرده، در جوامع غربی نیز موجب تحولات عظیمی گشته است. دو مسئله به ظاهر متضاد که هیچ اندیشه و مکتبی نمی‌تواند هر دو را در کنار هم حفظ کند. از یک طرف زن همواره در





شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



سایه سپاهی که
تاریخ بر هویت زن
انداخته - به دلیل
تعاریف غلط و
مردسالارانه که در
صدر اسلام نیز
وجود داشته - زن را
همواره در جستجو
و طلب جایگاهی
برابر و مساوی با
مردان قرار داده

کوچکی از نوع نگاه جمهوری اسلامی به هویت مستقل زن ایرانی است.

از سوی دیگر نقش آفرینی زنان در عرصه های فرهنگی، تشویق و بسترسازی برای تسهیل امور تخصصی بانوان یا اختصاص بعضی از مشاغل یا تأسیس رشته های خاص بانوان در دانشگاه ها و مراکز علمی نیز شواهد کوچکی بر به رسمیت شناختن تفاوت های زن و مرد از نگاه جمهوری اسلامی است.

البته مهم ترین پشتوانه و نرم افزاری که موجب ارتقای هویت زن در جمهوری اسلامی شده است و برای ارزیابی وضع موجود نیز معیار دقیق به ما می دهد و می توان براساس آن نقشه آینده هویت یابی زن مسلمان ایرانی را ترسیم کرد و به سوی آن حرکت کرد، منابع غنی و فرهنگ غنی اسلام و نگاه مرقی دین مبین اسلام به مقوله زن است که در بیان امامین انقلاب به عنوان سکانداران اصلی جمهوری اسلامی و ستون فقرات حکومت اسلامی در عصر حاضر به صراحت بیان شده که برای مخاطب بسیار جذاب و شایسته توجه است.^۱

پی نوشت

۱. ر.ک: کتاب قدرت و شکوه زن در کلام امام و رهبری و همچنین کتاب زن و بازیابی هویت حقیقی از انتشارات انقلاب اسلامی.

حاشیه حضور مرد تعریف شده و دنبال برابری و مساوات با مرد است، و از سوی دیگر تفاوت های فاحش گرایشی و رفتاری زن و مرد مسئله ای بدیهی و گریزناپذیر است. تنها مکتبی که می تواند هر دو مسئله را در کنار هم حفظ کند، مکتبی است که تعریف صحیحی از انسان ارائه دهد و ابعاد مختلف وجودی انسان را به درستی بتواند تحلیل کند و او را در حد موجودات مادی تنزل ندهد.

مکاتب غربی که تحلیلی فراتر از نگاه مادی به انسان ندارند، مجبورند از تفاوت های فاحشی که در نقش آفرینی اجتماعی وجود دارد، دست کشیده و در بهترین حالت، مساوات و برابری جنسیتی را شعار خود قرار دهند. لذا در بسیاری از کشورها زنان پایه پای مردان در عرصه های سخت مثل معدن، ساختمان سازی و صنعت مشغول کار هستند. یکی از تبعات این چینش نقش های اجتماعی در غرب، افول خانواده و ارزش های انسانی است.

آنچه انقلاب اسلامی ایران برای زن ایرانی به ارمغان آورده، حفظ دو مسئله ای است که مکاتب غربی در نگه داشتن آن درمانده اند. انقلاب اسلامی هویت مستقل زن ایرانی را به رسمیت شناخت و جایگاه زنان در عرصه سیاست و اجتماع را مستقل از مردان تعریف کرد. حق رأی سیاسی، مناصب اجتماعی در لایه های مختلف حکومتی، مشارکت و واگذاری امور زنان به خود آنها و مقدمات تحصیل و کسب تخصص زنان، تنها شواهد

ایران و آمریکا دیروز، امروز، فردا

در گفت‌وگو با دکتر فؤاد ایزدی

مجتبی حاجیلو

یکی از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین سؤالات در میان جامعه ایرانی این است که چرا ایران و آمریکا با رویکرد خصمانه به منازعه با یکدیگر می‌پردازند و پایان این منازعه را چه زمان و چگونه می‌توان تصویر کرد. این منازعه، منازعه‌ای میان جمهوری اسلامی به‌عنوان حکومت مستقر در سرزمین ایران است یا منازعه میان تمدن ایرانی و استکبار. برای بررسی این سؤال سراغ دکتر فؤاد ایزدی، عضو هیئت علمی گروه مطالعات آمریکا رفتیم و سؤالات خود را با او در میان گذاشتیم.



آغاز منازعه ایران و آمریکا کجاست؟



از سال ۵۷ و هم‌زمان با پیروزی

انقلاب اسلامی یا سال‌ها عقب‌تر مانند

کایتولاسیون و سال ۴۱ یا سال ۳۲ و

کودتای سرنگونی حکومت مردمی

مصدق؟ یا نه اصلاً این نظر ما اشتباه

است و به‌نظر شما باید در جای

دیگر دنبال پاسخ این پرسش

باشیم؟

”

زمانی که روابط

ایران و آمریکا در

حوزه دیپلماتیک

به‌صورت جدی

شروع شد، این

لژیونرها ابزاری

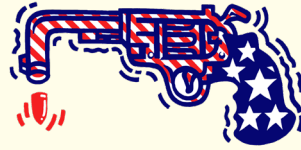
شدند برای وزارت

خارج آمریکا

جهت رسیدن به

اهدافی که علیه

ایران داشت



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



چرا آمریکا نسبت به ایران طمع می‌کند؟

کشورهای غربی که آمریکا هم ذیل کشورهای غربی تعریف می‌شود، علیه کشورهای اسلامی فعالیت‌هایی داشتند. بخشی به نگاه اسلام‌ستیزانه برمی‌گردد، بخشی هم به بحث‌های ژئوپلیتیک. آمریکایی‌ها مثلاً در آمریکای لاتین هم جنایت‌های زیادی کردند که آمریکای لاتین مسلمان نیستند. پس معلوم می‌شود لازم نیست مخاطب مسلمان باشد که هدف جمعیت آمریکایی قرار گیرد. پس دو علت داشته، یکی اسلام‌ستیزی، دیگری رقابت‌های ژئوپلیتیکی که با قدرت‌های دیگر داشتند. اخیراً آقای جان بولتون مقاله‌ای درباره سیاست خارجی آمریکا در قرن هجده، نوزده و بیستم نوشته و گفته است که ویژگی‌های سیاست خارجه آمریکا بعد از جنگ جهانی دوم به وجود نیامده، بلکه قبل از جنگ هم واجد این خصوصیات بوده. این در پاسخ به کسانی است که می‌گویند سیاست خارجی آمریکا قبل از جنگ جهانی دوم، سیاست آرام‌تری بوده و نگاه به درون داشتند. آقای بولتون با منابع متعدد تاریخی که آورده بود، نشان داد که این سیاست خارجی هم بعد از جنگ جهانی دوم بوده، هم قبل از آن. به گفته آقای بولتون این کشور قبل از جنگ جهانی دوم و در قرن‌های هجده و نوزده و نیمه اول قرن بیستم هم جنایتکار بوده و

جدال اصلی برای کودتای ۲۸ مرداد است؛ منتها آمریکایی‌ها قبل از کودتای ۲۸ مرداد هم در ایران دخالت‌هایی داشتند و در مناطق آذربایجان در سال‌ها قبل از کودتای ۲۸ مرداد با مردم محلی درگیر بودند. قبل از روابط رسمی ایران و آمریکا، لژیون‌های آمریکایی در ایران فعال بودند و با توجه به دانشی که این لژیون‌ها داشتند، زمانی که روابط ایران و آمریکا در حوزه دیپلماتیک به صورت جدی شروع شد، این لژیون‌ها ابزاری شدند برای وزارت خارجه آمریکا جهت رسیدن به اهدافی که علیه ایران داشت. دشمنی آمریکایی‌ها از کودتای ۲۸ مرداد شروع شد؛ منتها قبل از کودتای ۲۸ مرداد هم دلایل متعددی داریم از حضور و نفوذ و دخالت‌های آمریکایی‌ها در ایران. قبل از جنگ جهانی دوم و زمانی که هنوز قدرت جهانی نشده بودند، زمانی که هنوز یکی از دو قطب قبل از جنگ جهانی دوم نشده بودند نیز در ایران حضور داشتند. کمابیش ذیل مفاهیم اسلام‌ستیزانه، آمریکایی‌ها در جهان اسلام جنایت‌هایی می‌کردند و ایران هم یکی از قربانیان آمریکا بود. بعد از جنگ جهانی دوم هم که سال ۱۳۳۲ یا ۱۹۵۳ میلادی می‌شود، داستان آمریکا علیه ایران حالت خیلی بدی پیدا کرد ذیل کودتایی که آمریکایی‌ها کردند و شاه را به ایران برگرداندند.

“
آقای جان بولتون
مقاله‌ای درباره
سیاست خارجی
آمریکا در قرن
هجده، نوزده و
بیستم نوشته
و گفته است که
ویژگی‌های سیاست
خارجه آمریکا بعد از
جنگ جهانی دوم
به وجود نیامده،
بلکه قبل از جنگ
هم واجد این
خصوصیات بوده



سلطه طلبی و

اسلام ستیزی دو

مؤلفه سیاست

خارج آمریکاست.

منتها ایران به خاطر

ویژگی هایی که

دارد، از هر دو جهت

آمریکایی ها سعی

کردند علیه اش

تعرض بیشتری

داشته باشند

همین حالت را داشته است.

این دو موضوع سیاست خارجه آمریکا را تعیین می کرده. زمانی که طرف مقابل، مسلمان بوده، نگاه اسلام ستیزانه به نگاه ژئوپلیتیک و منفعت محور و سلطه طلب اضافه می شده و حالت بدتر و خشن تری پیدا می کرده است.



پس جمهوری اسلامی با این تعبیر

شما در مقابل آمریکا نیست و حتی

اگر جمهوری اسلامی هم نبود، این اتفاقات

می افتاد. حالا یا هدف آمریکا این است که

برای رقابیش شاخ و شانه بکشد و بخواهد

سروری و آقایی اش را در دنیا جا بیندازد و

ثابت کند یا اینکه ایران ویژگی خاصی دارد که

سراغ ایران می آید. آیا ویژگی خاصی در ایران

هست بدون در نظر گرفتن جمهوری اسلامی

که باعث می شود آمریکا نگاهش به ایران

خصمانه باشد؟

همان طور که گفتم، سلطه طلبی و

اسلام ستیزی دو مؤلفه سیاست خارج

آمریکاست. منتها ایران به خاطر ویژگی هایی

که دارد، از هر دو جهت آمریکایی ها سعی

کردند علیه اش تعرض بیشتری داشته باشند.

در حوزه ژئوپلیتیک، ایران رتبه یک دنیا را دارد

و موقعیت ژئوپلیتیکی خیلی ویژه ای در جهان

دارد. توانمندی های ذاتی دارد که متعلق به

ایران است. چه جمهوری اسلامی باشد و

چه نباشد، ایران رتبه یک نفت و گاز را دارد.

جمهوری اسلامی باشد یا نباشد، ما جمعیت

جوانی داریم. توانمندی های ذاتی متعددی ایران دارد، غیر از توانمندی های اکتسابی اش. توانمندی اکتسابی مثل توانمندی هسته ای، توانمندی نظامی و نفوذ منطقه ای، مربوط به جمهوری اسلامی است و زمان شاه هیچ کدام از اینها نبود. منتها چیزی که آمریکایی ها را به ایران علاقه مند می کند، در کنار این توانمندی های اکتسابی، توانمندی های ذاتی ایران است، بدون توجه به اینکه چه کسی در ایران دارد حکومت می کند. ایران همیشه در سیاست خارجی آمریکا مهم است. توانمندی های ذاتی، همیشه مهم است؛ اما نسبت به ایران بیشتر است. بعد از انقلاب هم چون ایران در عمل پرچم دار جهان اسلام شده، در بُعد اسلام ستیزی هم نگاه ویژه تری به ایران است. آمریکایی ها فشارشان روی ایران بیشتر شده به خاطر رهبری ایران در جهان اسلام.



حضرت امام با توجه و با تکیه به

چه پشتوانه هایی در برابر ایالات

متحده آمریکا قرار می گیرد و می خواهد که

مستقیماً با آمریکا دست به یقه شود؟ در

ادامه هم ایران اسلامی، با چه پشتوانه هایی

توانایی رویارویی و مقابله واقعی با آمریکا را

دارد؟

حضرت امام شخصیتی استثنایی بود

که قدرت خدا را باور کرده بود. ایمان به

وعده خداوند که به انسان های مجاهد

در راه خودش کمک می کند، قدرت روحی



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



ایمان به وعده
خداوند که به
انسان‌های مجاهد
در راه خودش کمک
می‌کند، قدرت
روحی کم‌نظیری
به حضرت امام
داده بود

همان ماه‌های اول انقلاب این کار را کرده بود. کشوری که به ده‌ها کشور دیگر حمله کرده، محدودیت اخلاقی ندارد. تلاش کرده، خیلی هم تلاش کرده، در همین ایران کودتا کرده، جرم و جنایت و اشغال و تجاوز کرده است. اینکه نتوانسته ایران را نابود کند، نه اینکه نخواسته، واقعاً نتوانسته! ایران هم قطعاً در روند افول آمریکا تأثیرگذار بوده است. آمریکایی‌ها در منطقه غرب آسیا به اهدافشان نرسیدند. کی نگذاشت؟ جمهوری اسلامی ایران! کی نگذاشت؟ سردار سلیمانی و ابومهدی المهندس. این یک شکست برای آمریکا بود و آبرویشان در دنیا رفت. آمریکایی‌ها در عراق میلیاردها هزینه کردند و به اهدافشان هم نرسیدند. در افغانستان میلیاردها هزینه کردند، ولی فرار کردند. در سوریه به اهدافشان نمی‌رسند، در یمن نمی‌رسند، در لبنان نمی‌رسند، در خود ایران نمی‌توانند. پس جمهوری اسلامی نقش ویژه‌ای در تسریع روند افول آمریکا دارد. البته که فقط ایران نیست. کشورهایی مثل چین، روسیه و ایران در خیلی از حوزه‌ها با آمریکا دارند مقابله می‌کنند. رسماً وارد جنگ شدند و چینی‌ها هم دل خوشی از آمریکا ندارند. تا جایی که دستشان می‌رسد کار می‌کنند. دشمنی آمریکا با این کشورها هم برای همین است. می‌دانند که قابلیتش را دارند که هم در مقابل آمریکا مقاومت کنند و هم در حوزه‌هایی آمریکا را شکست بدهند و منفعل کنند. چون این را می‌دانند دشمن می‌شوند و این دشمنی هم ادامه دارد. روند

کم‌نظیری به حضرت امام داده بود. مثلاً جمله معروف حضرت امام که «انقلاب انفجار نور بود» یا بعد از فتح خرمشهر، جمله معروف «خرمشهر را خدا آزاد کرد» نشان‌دهنده عقبه معنوی حضرت امام است که به امام قدرت داده بود.

ویژگی دوم اعتقاد به مردم و اعتماد مردم به انقلاب بود. حضرت امام اعتقاد داشت تا زمانی که مردم پشت سر انقلاب هستند به انقلاب آسیبی وارد نخواهد شد. این توجه به نقش مردم هم به حضرت امام قطعاً کمک کرد. حضرت امام مردم را باور کرد، مردم هم حضرت امام را باور کردند. ارتباط دوسویه بین امام و امت شکل گرفت و نتیجه‌اش پیروزی انقلاب بود. بعد هم دفاع از انقلاب، حضور مردم در دفاع مقدس، و نقش مردم در موارد متعددی که جمهوری اسلامی با آن مواجه شد، به کمک انقلاب آمد.



امروز در چه مرحله‌ای قرار داریم؟ آیا واقعاً ایران در حالت انفعال است و آمریکا با یک دکمه می‌تواند همه تجهیزات نظامی ما را نابود کند؟ یا اینکه ایران تنها رقیب برای از بین بردن حکومت تک‌قطبی آمریکا در دنیا است و آمریکا از ایران می‌ترسد؟ کدام وضعیت است؟ یک سری داده واقعی و ملموس برای ما بفرمایید تا بدانیم الان در چه مرحله‌ای قرار داریم؟

اگر آمریکا می‌توانست با یک دکمه یا ده دکمه یا صد دکمه ایران را نابود کند،



جهاد تبیین

”

اگر آمریکا

می‌توانست با یک
دکمه یا ده دکمه
یا صد دکمه ایران
را نابود کند، همان
ماه‌های اول انقلاب
این کار را کرده بود.
کشوری که به ده‌ها
کشور دیگر حمله
کرده، محدودیت
اخلاقی ندارد

پیروزی در مقابل آمریکا هم با اینکه ممکن است زمانی مشکلاتی پیدا شود و کاهش پیدا کند، ولی روندش، روند مثبتی است.

راهبرد اساسی ایران در مرحله بلوغ
 جمهوری اسلامی، یعنی گام دوم

و برنامه توسعه هفتم و نظم نوینی که مقام معظم رهبری به آن اشاره کردند، در قبال آمریکا چیست؟ آیا لزومی برای توجیه مردم در این زمینه وجود دارد؟

اولین قدم این است که شما وضعیت جهان را آن‌گونه که هست، متوجه شوید. اگر آمریکا کشور رو به افولی باشد، ولی شما ذهنیتان نسبت به آمریکا این باشد که کدخدای دنیاست، شکست خواهید خورد. برخی افراد در پست‌های مختلف هنوز نفهمیده‌اند که در دنیا چه خبر است و روحیه غرب‌گرایی در ذهن بعضی از مسئولان کشور بوده است که هم به خود آن افراد ضربه زده و هم به کشور ضربه زده به خاطر مسئولیتی که داشته‌اند.

پس قدم اول این است که دنیا را آن‌گونه که هست بشناسیم؛ یعنی به‌روز باشیم. اشتباه ما این است که بعضی وقت‌ها به‌روز نیستیم. تأکیدی که رهبری دارند در همین حوزه است. یعنی ایشان واقعیت‌ها را همان‌گونه که هست می‌بینند و صبر می‌کنند، همان حالتی که حضرت امام داشتند.

قدم دوم این است که فعالیت‌های ضدایرانی باید هزینه داشته باشد. اگر آمریکا

علیه ایران اقدامی می‌کند، این اقدام اگر هزینه‌ای نداشته باشد، ادامه و افزایش پیدا می‌کند که این هم یکی از مشکلات بود در بعضی از حوزه‌ها. آمریکایی‌ها مثلاً زمان برجام، به‌خاطر بعضی از رودرپایستی‌هایی که وجود داشت، بعضی اوقات مسئولان دولتی ما به روی خودشان نمی‌آوردند و بعضی وقت‌ها خواهش می‌کردند. هزینه‌دار کردن فعالیت‌های ضدایرانی، یعنی هم آفندی برخورد کنیم و هم پدافندی؛ همان کاری که آمریکایی‌ها علیه ما می‌کنند. برای اینکه این





اگر نتیجه‌گیری دارید، بفرمایید.

عرض کردم کشور باید قوی شود که این قوی شدن در حوزه فرهنگی هم صادق است و مساجد در حوزه فرهنگی، نقش کلیدی دارند. در غرب، سؤال این است که چطور انقلاب پیروز شد. جواب این است که شاه، دیکتاتور خیلی خشنی بود و همه مخالفان خود را سرکوب می‌کرد و به زندان می‌انداخت. ولی شبکه مساجد در ایران به خاطر گستردگی و وسعتش این قابلیت را داشت که شاه نتواند در همه مساجد را ببندد. مساجد پایگاه‌هایی شدند برای پیروزی انقلاب. در نگاه غربیان نقش مساجد و روحانیتی که در مساجد فعال بودند، دلیل پیروزی انقلاب است. آنها اصلاً اعتقادی به الطاف خفیه الهی و ... ندارند، ولی اگر بخواهند تحلیل سکولاری بدهند، نقش مسجد را به عنوان پایگاهی که توسط شاه نتوانست به طور کامل کنترلش کند، برجسته می‌کنند. اگر مساجد در پیروزی انقلاب نقش داشتند، قطعاً در ادامه حرکت انقلاب و جمهوری اسلامی نقش ویژه‌ای دارند. متأسفانه در سال‌های گذشته چالش‌هایی را در شناخت نقش مهم مساجد در تقویت کشور در حوزه فرهنگی داشتیم و بعضی دولت‌ها کم‌لطفی‌هایی داشتند. امید است مسئولیت مساجد برای قدرتمند شدن کشور، توسط مسئولان فعلی با دقت بیشتری پیگیری شود و از ظرفیت خدادادی مساجد برای تقویت کشور استفاده شود. ●

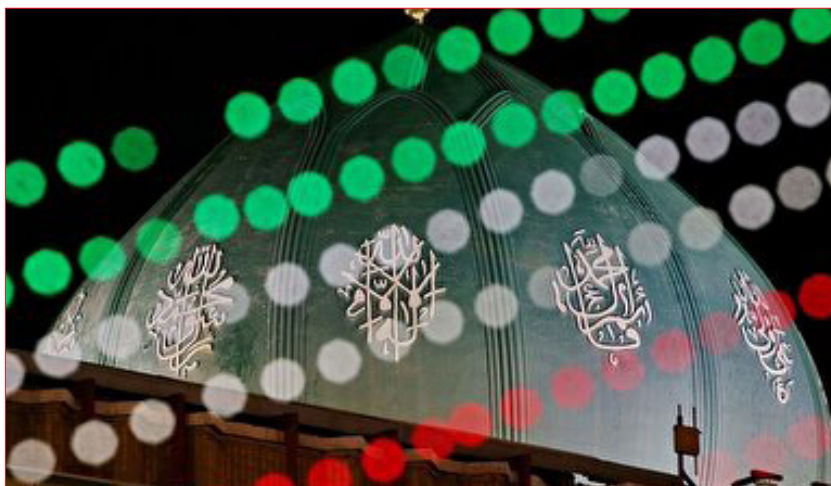
اتفاق بیفتد، نیاز است دانش نسبت به آمریکا و بعضی از کشورهای دشمن دیگر، در کشور افزایش پیدا کند. شما اگر بخواهید به خوبی از خودتان دفاع کنید و وارد میدان شوید، نیاز به دانشمند بودن در این حوزه‌ها است. در سی چهل سال گذشته، بعضی از مسئولان در یکی یا دو تا یا سه تا از مواردی که عرض کردم، دچار اشتباه و عدم درک عمیق شدند. البته این موارد زیرشاخه دارد و اگر بخواهید از کشور دفاع کنید، حتماً باید قوی شوید.



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱



اگر آمریکا کشور رو به افولی باشد، ولی شما ذهنیت‌تان نسبت به آمریکا این باشد که کدخدای دنیاست، شکست خواهید خورد



فضا را متمدنانه آراستن

درباره فضاسازی محیطی مسجد با نگاهی بر تمدن نوین جهانی و جایگاه اسلامی

سلامه حیدری

معماری است. معماری مساجد یکی از مهم‌ترین و مناسب‌ترین مواضع بهره‌گیری از نمادها و هنرهایی است که به‌گونه‌ای خاص و آن هم معنای مرتبط با خداوند و ماوراء الطبیعه تأکید دارد.

به‌عنوان مثال کاربرد نور که یکی از ویژگی‌های اصلی معماری مسجد است، به‌عنوان نمادی از حکمت الهی و تجلی خداوند در خانه‌اش، یعنی مسجد، جلوه می‌کند. در نتیجه از کاشی‌های براق و صیقلی روی کف و گاهی آئینه‌کاری در سقف برای ایجاد بازتاب زیبا از نور استفاده می‌شود.

محیط مسجد، اعم از در و دیوار و سردر و صحن و سقف و تمام آنچه دیده می‌شود و نمی‌شود که مجموعاً مفهومی به نام اتمسفر مسجد را می‌سازد، برای مخاطب خانه خدا باید معنا ساز باشد. امروز در هر مکان دیگری هم فضا با توجه به یک ایده طراحی و استفاده می‌شود و عصر پر کردن در و دیوار، آن هم بدون ایده و هدف گذشته است.

مسجد در مقایسه با مکان‌های دیگر به‌صورت ذاتی در معماری خود دارای کارکرد معناگرایانه است. در معماری اسلامی، مسجد جلوه رمز و رازهای معماری و در قلب این

”
محیط مسجد، اعم
از در و دیوار و سردر
و صحن و سقف
و تمام آنچه دیده
می‌شود و نمی‌شود
که مجموعاً مفهومی
به نام اتمسفر
مسجد را می‌سازد،
برای مخاطب خانه
خدا باید معنا ساز
باشد



شماره ۱۰
زمستان ۱۴۰۱

ارائه نقاط قوت و پتانسیل‌ها به جای

ضعف‌ها

یکی از مهم‌ترین رویکردها در تبیین تمدن نوین جهانی و جایگاه ایران اسلامی با استفاده از فضاآرایی محیطی در مسجد استفاده از رویکرد ایجابی به جای رویکرد سلبی است. آنچه در سال‌های گذشته همواره در فضاآرایی مسجد مورد توجه قرار گرفته، استفاده از تصاویر و شعارهایی در رد تمدن غرب و ... بوده است. مثلاً ضعف‌ها و اشتباهات و جنایات آنها در قالب‌های مختلف به مخاطب عرضه می‌شد و این مسیر دنبال می‌شد که آنها خوب نیستند و آن تمدن تمام شده است و غیره. اما دیگر صحبتی از آنچه تمدن نوین اسلامی دارد نمی‌شد، صحبت از دارایی‌ها، پتانسیل‌ها و اهداف و این رویکرد به کار مسجد نمی‌آید و باید از ارائه تصویر غرق به خون کودک فلسطینی به یکی از دستاوردهای مردم فلسطین در سال‌های مبارزه رسید و برای این کار از قالب‌های جدیدتر مثل اینفوگرافیک استفاده کرد یا به جای ارائه آمار تجاوز به زنان در انگلستان می‌توان از تعداد آمار تعداد زنان مسلمان و ایرانی که در رشته پزشکی فارغ التحصیل شده‌اند استفاده کرد.

استفاده از تعهد و تخصص

فضاآرایی مسجد بر پایه تمدن نوین جهانی و جایگاه ایران اسلامی نیازمند یک دغدغه است تا تلاش برای چسباندن پنج

رنگ‌ها هر کدام معنای خودشان را دارند. برای نمونه رنگ سفید نماد وجود مطلق از طریق نور به دست می‌آید و نشان‌دهنده کثرت است که با وحدت ارتباط ذاتی دارد. رنگ لاجوردی که نشان از آرامش و پاکی دارد، در طراحی داخلی مسجد وسعت آسمان را به تصویر می‌کشد. رنگ فیروزه نماد تقدس و رنگ زرد که روشن‌ترین رنگ و تصویرکننده نور و روشنایی است، نمادی از بصیرت را به جلوه می‌آورد. رنگ سبز با ترکیب زرد و آبی، نشانه آرامش و امید و آمیزه‌ای از علم و ایمان را به ناظر القا می‌کند. حالا در چنین بنای هدفمندی که تمام ارکانش معنایی را بیان می‌کند، فضاآرایی محیطی هم باید هدفمند انجام شود تا مخاطب معانی درست را دریابد. یکی از معانی امروز که در مسجد می‌تواند مورد توجه قرار گیرد، تمدن نوین جهانی و جایگاه ایران اسلامی است. در تعریفی مختصر می‌توان تمدن نوین اسلامی را عبارت از ظهور و بروز مادی و معنوی پیشرفت‌های هدفمند، سیستماتیک و نوظهور امت اسلامی، با محوریت ایران به عنوان سرزمین مادری و مولد آن، براساس تعالیم اسلامی در تمامی عرصه‌ها و ابعاد قدرت دانست.

نکاتی درباره فضاآرایی مسجد

برای رسیدن به یک اندیشه صحیح در تبیین این موضوع، باید چند نکته و رویکرد در فضاآرایی مسجد مورد توجه قرار گیرد که در ادامه به آنها اشاره خواهد شد.

۶۶
فضاآرایی مسجد
بر پایه تمدن نوین
جهانی و جایگاه
ایران اسلامی
نیازمند یک دغدغه
است



جهاد تبیین

”

فضاآرایی شما

همسوی با معماری

مسجد باشد و این

همانگی می‌تواند

خود نشانه‌ای از

نظم و روند مثبت

و سازنده باشد که

درنهایت با مفهوم

مهمی مانند تمدن

همسویی می‌کند

بنر و ارائه آمار به امام جماعت یا نهادهای مسئول. اگر قرار است که مسجد در این تمدن جدید ایفای نقش کند، کار متعهدانه و مسئولانه، استفاده از بهترین نیروها و نظر کارشناسی در مسجد باید روال کارها باشد. فضاآرایی یک فعالیت تخصصی و هنرمندانه است و نمی‌توان آن را با رویکرد دیگری انجام داد و اگر این اتفاق رخ دهد، نتیجه کار احتمالاً معنایی معکوس را در ذهن مخاطب ایجاد می‌کند. اگر شما یک بنر روی پارچه میان زنان و مردان در مسجد نصب کنید که آویزان باشد، احتمالاً بیشتر تصور یک تمدن در آستانه سقوط را به مخاطب القا می‌کنید تا نظم و تمدن جدید جهانی را؛ بنابراین هم متعهدانه و هم متخصصانه باید با موضوع برخورد کرد.

۳ وام گرفتن از معماری مسجد

در بخش‌های قبل خواندید که معماری مسجد، تماماً هنری هدفمند است که معانی خاص خود را به مخاطب القا می‌کند. برای فضاآرایی مسجد بر پایه تمدن نوین جهانی و جایگاه ایران اسلامی از نشانه‌های این معماری عظیم و بااصالت استفاده کنید. مثلاً به جای رنگ زرد از معماری مسجد رنگ فیروزه‌ای را بردارید تا فضاآرایی شما همسوی با معماری مسجد باشد و این همانگی می‌تواند خود نشانه‌ای از نظم و روند مثبت و سازنده باشد که درنهایت با مفهوم مهمی مانند تمدن همسویی می‌کند.

۴ وحدت‌گرایی

رویکرد هرگونه فضاآرایی در مسجد باید مبتنی بر وحدت گروه‌ها و اندیشه‌ها و حتی احزاب جهان اسلام باشد. هرگونه ارائه محتوا از آنچه یک پرچم تا بنر تا حتی یک برگه A4 که در مسجد برای فضاآرایی استفاده می‌شود، باید مانند گنبد مسجد که تمرکز بر یک نقطه را هدف قرار می‌دهد، این نشانه‌های فضاآرایی هم باید رویکرد وحدت‌گرایانه داشته باشند.

به مواردی که ارائه شد، می‌توان تعداد زیاد دیگری هم افزود که در مجال این یادداشت نیست. اما آنچه اهمیت دارد و باید مورد توجه قرار گیرد، همانگی فرم و محتواست. وقتی صحبت از مفاهیمی چون تمدن است و صحبت از نوین بودن آن می‌شود، فرم فضاآرایی مسجد هم باید خلاقانه و هنرمندانه و بدیع باشد. استفاده از راهکارهای سنتی و تاریخ‌گذشته با ادواتی که در انبار مسجد احتمالاً رنگ و رویش هم رفته است، نمی‌تواند هدفی چون تبیین تمدن نوین جهانی را نمایندگی کند. از این رو، کار هنرمندانه و خلاقانه مبتنی بر ایده‌های کارشناسی شده و اجراشده توسط متخصصان تا حد امکانی که در مسجد فراهم است، می‌تواند فضاسازی بر پایه تمدن نوین جهانی و جایگاه ایران اسلامی را به نحو مطلوبی به سرانجام برساند ●



نکات کلیدی برای ایجاد نمایشگاه تبیین

پنج گام اساسی برای اجرای نمایشگاه تبیینی در مسجد

“

هر محتوایی وقتی
برای مخاطب
خود به صورت
اختصاصی تولید
شده باشد یا
برای عرضه به
مصرف کننده،
شخصی سازی شده
باشد، به مراتب
تأثیرگذارتر خواهد
بود

عهده هوش مصنوعی های بسیار قوی است
تا بتواند متناسب با ذائقه و نیازهای مخاطب
پیشنهادهایی به مخاطب بدهد تا مخاطب را
درجا جذب کند.
یکی از آسیب های جدی در نمایشگاه های
عمومی عدم توجه کافی به همین مسئله
است. اولین ویژگی لازم برای برپایی یک
نمایشگاه خوب تعیین مخاطب است.
نمایشگاه باید مخاطب خاص داشته باشد تا
تواند با تحلیل دقیق مخاطب و در نظر گرفتن
سلیقه، نیازها، اعتقادات و سایر ویژگی های
مخاطب، محتوای خاص برای مخاطب خود
تولید و عرضه کند.

مخاطب رو بشناس! / مخاطب رو پیدا
کن!

شاید بتوان ادعا کرد مهم ترین رکن تبیین
«مخاطب» است. توجه به اینکه چه کسی
روبروی ما ایستاده و مخاطب حرف های
ماست، مهم ترین رکن انتقال پیام است. هر
محتوایی وقتی برای مخاطب خود به صورت
اختصاصی تولید شده باشد یا برای عرضه
به مصرف کننده، شخصی سازی شده باشد،
به مراتب تأثیرگذارتر خواهد بود.
یکی از مهم ترین مهارت های تبلیغات و
بازارابی در دنیا نیز همین توجه ویژه به
مخاطب است. در بسیاری از موتورهای
جستجو در اینترنت رصد و تحلیل مخاطب به

۲. بچسب به مخاطب! / نمایشگاه، بهانه گفتگو

بعد از اینکه مخاطب و جامعه هدف نمایشگاه مخاطب مشخص شد، اولین گام برای تعیین موضوع و جنس محتوا مشخص شده است. اما هدف نهایی، رسیدن پیام به مخاطب و اثرگذاری بر مخاطب است. پس تا رسیدن پیام و اثر گذاشتن بر مخاطب گام دیگری باید برداشته شود تا به هدف رسید. غالب نمایشگاه‌های عمومی صامت است؛ یعنی زبانی برای گفتگو ندارد یا اگر گویاست، غیرزنده است. در بهترین حالت یک نمایشگاه در کنار تصاویر و متن‌هایی که برای مخاطب به نمایش گذاشته است، از کلیپ‌ها و ویدیوهایی نیز بهره گرفته تا همه عناصر هنری را به کار گرفته باشد. اما باز اثر مطلوب را در مخاطب نمی‌گذارد و مخاطب بعد از بازدید

از نمایشگاه تغییر جدی در زندگی‌اش دیده نمی‌شود.

یکی از مهم‌ترین راهکارها برای اثرگذاری بیشتر بر مخاطب استفاده از ارتباط انسانی با مخاطب در قالب‌های مختلف در نمایشگاه است. بهترین نمایشگاه تبیین نمایشگاهی است که عامل ارتباط و اتصال انسان‌ها با یکدیگر باشد.

تأثیر تخطب و گفتگوی واقعی هیچگاه با محتواهای غیرزنده مکتوب و غیرمکتوب قابل مقایسه نیست. استفاده از قالبی که افراد بتوانند در نمایشگاه با یکدیگر وارد گفتگو و سؤال و جواب و تعامل شوند، یکی از مهم‌ترین تاکتیک‌های اثرگذاری بر مخاطب است.

۳. اولویت‌بندی در موضوع

بعد از شناخت مخاطب و ایجاد ارتباط واقعی، مهم‌ترین نکته اولویت‌بندی در موضوع گفتگو یا محتوای نمایشگاه است. عرصه جهاد تبیین و همچنین موضوعات دینی و اجتماعی بسیار گسترده است و هزاران مطلب و محتوا را می‌توان در قالب نمایشگاه به مخاطب عرضه کرد. اما در جهاد و وضعیت جنگی، مهم‌ترین مسئله اولویت‌بندی است. اولویت‌بندی موضوعات در جهاد با توجه به توپخانه دشمن تعیین می‌شود. برای همین است که هر کار خوبی را جهاد نمی‌گویند، بلکه جهاد فعالیت در مقابل حرکت دشمن معنا می‌یابد.

برای اولویت‌بندی نیز دو معیار اساسی



۴ کار جدید چی داری؟ استفاده از قالب‌های نوآورانه



پس از تعیین مخاطب و موضوع برای انتقال پیام، عامل اساسی و پایه، هنر انتقال مطلب است. هیچ پیام بلند و والایی بدون هنرمندی و مهارت به‌درستی منتقل نمی‌شود. خلاقیت در انتقال مطلب همواره یکی از موضوعات اساسی در ارتباطات انسانی است.

نمایشگاه خلاقانه‌ای که قالب‌های رایج را بشکند و در قالب‌های جدید محتوا را انتقال دهد، مخاطب را تحت تأثیر قرار می‌دهد. خلاقیت نیز بسیاری از اوقات هزینه مادی زیادی نمی‌خواهد، بلکه نیازمند ابتکار است. استفاده از ایده‌های جدید و نوآورانه در برپایی نمایشگاه، از چیدمان و تزئینات گرفته تا پذیرایی و استقبال از مخاطب، همگی از عناصر اثرگذار در موفقیت نمایشگاه خواهد بود.

۵ نرو تا سال بعد! تداوم! نمایشگاه بلندمدت یا پیگیری بلندمدت؟

آخرین گام برای یک نمایشگاه موفق تداوم آن و حفظ ارتباط با مخاطب خود می‌باشد. پرداختن به موضوعات نمایشگاه در مقاطع مختلف و سایر ایام سال می‌تواند امتداد نمایشگاه و هدف آن را در مخاطب تا چند برابر افزایش دهد و تحولی که در ایام خاص به وجود آمده را حفظ و تثبیت کند ●

وجود دارد تا بتوانیم نمایشگاهی «نقطه‌زن» برپا کنیم:

معیار اول: اصلی و فرعی کردن موضوعات

معیار دوم: یافتن نقطه مورد هجوم دشمن

در میان موضوعات باید ببینیم کدام یک از موضوعات شبیه اصلی و ریشه‌ای است و کدام فرعی و تبعی. بعضی از موضوعات اصلی وقتی حل شوند، به تبع آنها سایر موضوعات نیز حل خواهند شد. لذا در درجه اول باید به موضوعات اصلی و ریشه مسئله‌ها پرداخت. از طرف دیگر توجه به محل حمله دشمن و اینکه دشمن کدام نقطه را مورد هدف قرار داده و چه‌بسا در مخاطب مؤثر بوده، مهم است. باید به همان نقطه پردازیم و نقشه دشمن را خنثی کنیم.

“

اولویت‌بندی

موضوعات در

جهاد با توجه به

توپخانه دشمن

تعیین می‌شود.

برای همین است

که هر کار خوبی را

جهاد نمی‌گویند،

بلکه جهاد فعالیت

در مقابل حرکت

دشمن معنا می‌یابد



معرفی کتاب

جهاد تبیین

در اندیشه حضرت

آیت الله العظمی خامنه‌ای



جهاد تبیین

تبیین و همچنین فواید و آثار تبیین و مطالبی از این دست، پرداخته است.

فصل دوم: الزامات جهاد تبیین؛ به سیاست‌ها و باید‌ها و نبایدهای این فریضه اختصاص دارد.

فصل سوم: روش‌ها و انحاء؛ مربوط به برخی از روش‌هایی است که در بیانات رهبر انقلاب، به آن اشاره شده است.

فصل چهارم: موضوعات نیازمند تبیین؛ در بیانات رهبر، موضوعاتی مورد مطالبه قرار گرفته است که مجاهدان این عرصه لازم است تبیین این موضوعات را در اولویت قرار دهند و در این فصل به بیش از سی مورد از این موارد، پرداخته شده است.

فصل پنجم: وظایف اقشار خاص؛ به وظایف اقشار و نهادهای مختلف در این زمینه اختصاص یافته است.

«جهاد تبیین» موضوعی است که ماه‌های اخیر در بیانات حضرت آیت الله خامنه‌ای بارها مورد تأکید و اشاره قرار گرفته است و رهبر انقلاب اسلامی ابعاد مختلف آن را توصیف کرده‌اند. ایشان «جهاد تبیین» را یک فریضه قطعی و فوری می‌دانند و در این عرصه، هر کسی که می‌تواند، باید اقدام کند و سکوت در برابر تحریفات جایز نیست.

کتاب «جهاد تبیین» با محوریت بیانات رهبر معظم انقلاب و همچنین اهمیت و بایسته‌های موضوع جهاد تبیین توسط حجت الاسلام سعید صلح میرزایی گردآوری شده و انتشارات انقلاب اسلامی آن را منتشر کرده است.

این کتاب در پنج فصل با عناوین و موضوعات زیر تدوین شده است:

فصل اول: کلیات؛ به تعریف جهاد و جهاد

منبع

سایت انتشارات

انقلاب اسلامی،

وابسته به دفتر

حفظ و نشر آثار

حضرت آیت الله

العظمی خامنه‌ای،

khameneibook.ir